

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Бакалаврська робота
АНАЛІЗ СТИЛІВ НАВЧАННЯ

НАДЬ ДІАННА АТТІЛІВНА

Студент(ка) IV-го курсу
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Освітній рівень: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол №1/2018

Науковий керівник:

Гутгерер Є. В.
ст. викладач

Завідувач кафедрою _____

Біда Олена А.
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2019 року

Протокол № _____ / 201_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра педагогіки та психології

**Бакалаврська робота
АНАЛІЗ СТИЛІВ НАВЧАННЯ**

Освітній рівень: бакалавр

Виконала: студент(ка) IV-го курсу
спеціальності 013 Початкова освіта
Надь Діанна Аттілівна

Науковий керівник: Гуттерер Єва Войтехівна,
ст. викладач

Рецензент: Чейке К. І.
викладач

Берегове
2019

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

A TANULÁSI STÍLUSOK MÉRÉSE
Szakdolgozat

Készítette: Kosztyó Nagy Dianna

IV. évfolyamos Tanító

szakos hallgató

Témavezető: Hutterer Éva

főiskolai adjunktus

Recenzens: Cséke Katalin

tanár

Beregszász – 2019

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	6
I. Tanulási stílusok	7
II. Tanulási stílusok mérése	
II.1. Mezőfüggés mezőfüggetlenség	12
II.2. Riding modellje	13
II.3. Kolb gyakorlati tanulási modellje	14
II.4. Dunn és Dunn modellje	16
III. A Dédai Általános Iskolában végzett felmérés eredményeinek bemutatása	
III.1. A kutatás helyszínének bemutatása	18
III.2. A mérőeszközök bemutatása	18
III. 2.1 Tanulási stílus kérdőív	18
III. 2.2 Szociometriai felmérés	19
III. 2.3. Hajlam és hivatás kérdőív	23
III. 2.4. Jövőkép	25
III.2.5. Önértékelési kérdőív	26
III. 3. A felmérés eredményeinek kiértékelése	
III.3.1. A harmadik osztályos kérdőívek eredményei	28
III.3.2. A 4. osztályos kérdőívek értékelése	36
III.3. 3. Az 5. osztályos eredmények értékelése	53
III.4. Következtetések megfogalmazása	67
Összegzés	69
Felhasznált irodalom	71
Rezümé	73
Melléklet	75

Зміст

ВСТУП	6
I. Стилї навчання	7
II. Вимірювання стилів навчання	
II.1. Польова залежність - поле незалежності	12
II.2. Модель Рідінга	13
II.3. Практична модель навчання Колба	14
II.4. Модель Дунн та Дунн	16
III. Презентація результатів опитування у Дийдянській школі	
III.1. Презентація місце дослідження.....	18
III.2. Презентація засобів вимірювальної техніки	18
III. 2.1 Анкета навчання стилю	18
III. 2.2 Соціометричний огляд	19
III. 2.3. Анкета про професію.....	23
III.2.4.Майбутнє.....	25
III.2.5. Анкета про самооцінку.....	26
III. 3. Оцінка результатів опитування	
III.3.1. Результати анкет третього класу	28
III.3.2. Результати анкет четвертого класу	36
III.3. 3. Результати анкет п'ятого класу	53
III.4. Висновки.....	67
ВИСНОВКИ.....	69
Використана література.....	71
Резюме.....	73
Додаток.....	75

Bevezetés

A szakdolgozatom témájaként a tanulási stílusok vizsgálatát választottam. A témaválasztást az indokolta, hogy gyakorló pedagógusként fontosnak tartom a tanulók egyéni tanulási stílusát megismerni és ahhoz igazodva megtalálni a fejlesztésükhöz legmegfelelőbb módszereket. Napjainkban egyre nehezebb felkelteni, s még inkább fenntartani a tanulók érdeklődését, a rosszul megválasztott tanítási módszerek, technikák és az ennek eredményeként létrejövő sikertelenség még inkább elveszi a gyerekek kedvét a tanulástól. Ezért fontosnak tartom minél többet megtudni a tanulási stílusokról, hogy ezáltal is megkönnyítsem a tanulók tanulás folyamatát, a pozitív élmények által elérve, hogy akarjanak és szeressenek is tanulni.

A dolgozat megírásának elsődleges célja az volt, hogy a szakirodalom feldolgozása által és az iskolában végzett vizsgálat eredményei alapján minél teljesebb képet kapjak a tanulás folyamatáról, a tanulási stílusokról. Vizsgáltam továbbá, hogy van-e összefüggés a gyerekek társas kapcsolatai és az egyéni tanulási stílus között, valamint azt is, hogy kimutatható-e kapcsolat a hajlam és hivatás, a jövőkép (pályaválasztás) és a tanulási formák között.

A szakirodalom feldolgozása során Bernáth László – N. Kollár Katalin – Németh Lilla, Szitó Imre, Lukács István munkáira támaszkodtam. Tanulmányoztam a témához kapcsolódó vizsgálatokat és kérdőíveket. A kérdőíves vizsgálatához Szitó Imre tanulási stílus kérdőívét, Mérei Ferenc szociometriai felmérését, Bánki M. Csaba és Flamm Zsuzsa hajlam és hivatás kérdőívét, Harsányi István jövőkép, Kozéki Béla önértékelési kérdőívét használtam fel.

A kiválasztott kérdőívek segítségével tervezem meghatározni, mely tanulási stílusok jellemzőek a kutatásban szereplő osztály tanulóinak körében, s a kapott eredményeket felhasználva kiválasztani, meghatározni azokat a tanulási stílusokat, melyek alkalmazásával eredményesebbé, egyszerűbbé tehető számukra a mindennapi oktatásuk.

A kutatás célcsoportja az általános iskola 3-4-5. osztálya volt. A kérdőíveket a Dédai Iskolában töltöttem ki. A 3. osztályban a tanulási stílus mérése mellett szociometriai mérést is végeztem. A 4. osztályban ezek a mérések kiegészültek a jövőkép és hozzá tartozó önértékelési kérdőív kitöltésével. Az 5. osztályban mindezeket túl vizsgáltam a hajlam és hivatás összefüggéseit a tanulási formákkal.

A fogalmi meghatározásokat a dolgozat első fejezet, a vizsgálat eredményeit a második fejezet tartalmazza.

I. Tanulási stílusok

A szakirodalomban meglehetősen sok, és egymástól eltérő definíciója van mind a tanulási stílusnak, mind a kognitív stílusnak és gyakran szinonimaként kezelik a két fogalmat. A szakirodalomban a fogalom már több évtizede jelen van. Egy korai definíciója a tanulási stílusnak: „jellegzetes kognitív, érzelmi és pszichológiai viselkedések, amelyek relatíve stabil indikátorai annak, ahogyan a tanuló észleli, interakcióba lép és válaszol a tanulási környezetre” (Keefe, 1979, 4.).

Egy negyed századdal későbbi meghatározás a tanulási stílusra: az egyén tanulási stílusa az információ felvételének és feldolgozásának rá jellemző módja (Ford és Chen, 2001).

Nézzünk meg néhány további definíciót Pritchard (2009) összefoglalója alapján:

A tanulási stílus:

- a tanulás egyénre jellemző módja,
- tanulási módszer, a gondolkodás, az információ feldolgozás preferált módja,
- a tudás és készségek elsajátításának egyénre jellemző módja,
- azok a szokások, stratégiák, amelyeket a személy a tanulás során mutat.

A magyar szerzőknél sem egységes a definíció:

Szitó az információ feldolgozási stílusa értelmében használja (1987, 2005).

Balogh szerint tanulási stílusnak a tanuló önálló tanulásában megmutatkozó stílusjegyeit nevezzük (1993).

Mező megfogalmazásában a tanulási stílus az egyén által előnyben részesített külső és belső tanulási feltételeket jelenti (2002).

A tanulási stílust több tényező befolyásolja. Ilyen például a tanulási környezet, a tanári elvárások vagy az oktatás szervezési módja. Ezért fontos, hogy a tanár ismerje a diákok képességeit, egyéni különbségeit és nem csak azért, hogy a tananyag nehézségi szintjét ehhez illessze, ennek megfelelően strukturálja, hanem a különböző tanulási stílusokhoz is igazítsa. A diák számára pedig többek között azért fontos, hogy ismerje a saját tanulási stílusát, mert a hatékony tanúláshoz aktívan foglalkoznia kell a saját tanulási módszereivel. A tanulási módszerek tudatos megválasztásának a hatékonyság növekedésén túl további következménye is van. Ennek hatására azt is átélheti, hogy ő irányítja a tanulását, ettől pedig javul az

önértékelése és a motivációja és ez által is nő a tanulási eredményessége (Pritchard, 2009). De fordítva is történhet: „Kolb egyetemi hallgatóknál figyelte meg, hogy a teljesítmények romlásához vezethet, ha a hallgató szakjának tanulási elvárásai nem egyeznek saját korábban már jól bevált tanulási jellemzőivel. Ha pedig ez az egyezés fennáll, eredményesebb lesz a tanulás” (Lukács, 2006, 73.).

A tanulási stílusok csoportjába tehát, legáltalánosabb megközelítésben, a tanulás egyéni jellemzői tartoznak. A fogalomnak többféle értelmezése ismert. Ha a tanuló szempontjából vizsgáljuk, akkor ez egyfajta hajlam, fogékonyság egy sajátos, az egyénre jellemző tanulási stratégia alkalmazására. Ha a tanulás folyamata oldaláról közelítünk, akkor a tanulási stílusba azok az egyén által leginkább előnyben részesített külső és belső feltételek, tanulási módok tartoznak, amelyek között a tanulás végbemegy (Mező, 2004). A külső feltételek együttesen a tanulás körülményeit alkotják. Van, aki élénk megvilágítás mellett szeret tanulni, és van, aki jobban kedveli az irányított fényt. Van, akinek a tanulósa melegben eredményesebb, és van, aki inkább a kissé hűvösebb környezetben tud jobban koncentrálni. De lehet tanulni fekvő, ülve, állva, tanulás közben sétálva, tanulhatunk együtt másokkal, és lehetnek köztünk olyanok is, akik inkább egyedül szeretnek tanulni. Hogy kinek milyen külső tényezők biztosítanak leginkább megfelelő körülményeket, az viszonylag könnyen megállapítható abból, ahogy tanulni szokott (Lukács, 2006).

Az iskolában legfontosabb a szándékos, tudatos tanulás. Indítékai lehetnek ismertek és rejtettek egyaránt. Az indíték jelentőségét bizonyítja az a megfigyelés, hogy gyakran jó képességekkel rendelkező gyerekek iskolai tanulmányi eredménye gyenge, kevésbé jó adottságú, de szorgalmas és céltudatos társaik könnyen megelőzik őket. Az eredményes munka és a gyenge teljesítmény közti alapvető különbség nem a képességekben, hanem a belső indítékokban rejlő különbségekből fakad. A helyes, gazdaságos tanulás sok tényezőnek a függvénye. A tanulás szempontjából az embereket három csoportba oszthatjuk:

a) az első csoportba tartozók legjobban és legkönnyebben azt értik és jegyzik meg, amit láttak. Ezek az ún. látási (vizuális vagy optikai) típusú tanulók. A látási típusú egyén úgy segít magán a legkönnyebben, ha tankönyvében aláhúzogat egyes szavakat. (Jó, ha erre a célra 4-5-féle színű ceruzát tart az asztalán). Mikor a tanultakat emlékezetébe idézi, maga elé képzeletben a könyv megfelelő lapját, s csak a hely felidézése (lapja, bekezdés vége, margó felső szélé, piros ceruzával aláhúzott szó stb.) után merül fel előtte a megtanult szöveg értelmi része. A dolog természetéből következik, hogy az optikai típusú tanulóknak nézve a fennhangon tanulás felesleges, sőt káros, mert az csak jobban kifárasztja.

b) a második csoportba tartozó tanulók nem a látott, hanem a hallott dolgok iránt a legfogékonyabbak. Ezeknél a fennhangon tanulásnak már sokkal nagyobb jelentősége van, mert nem a szemükkel, hanem a fülükkel tanulnak. Az ilyen, úgynevezett auditív típusú tanuló rendkívül könnyen érti meg a tananyagot a tanár magyarázata alapján, de ha az iskolában nem figyelt, mulasztását szinte képtelen pótolni.

c) A harmadik csoportba tartoznak az úgynevezett mozgási vagy kritikai típusú tanulók. Ezek tanulás közben jönnek-mennek, mozognak, hangosan beszélnek, gesztikulálnak, szinte kézzel-lábbal tanulnak. Az ilyen típusú tanuló nem bír nyugodtan a helyén ülve tanulni, sétálva jobban megy a munka (Oroszlány, 1998).

Ha a három különböző típus sajátjait ismerjük, akkor belátjuk, hogy a szülőknek, vagy gyerekeknek arra a kérdésre, hogy például célszerű-e sétálva tanulni, vagy a hangos vagy csendes tanulás helyesebb-e, nem olyan egyszerű választ adni. Ugyancsak azt is megértjük, hogy nincs igaza azoknak a diákoknak, akik társukat azon a címen tartják korlátozottabbnak, mert az hangosan tanul. Általában azt mondhatjuk, hogy megfelelő adottság mellett, minden tanulási mód célszerű, célravezető lehet. A gyakorlatban tiszta típusok, tehát például 100%-ig vizuális, vagy auditív típus ritkák, többnyire kombinált típusokkal (leggyakoribb az auditív vizuális) találkozhatunk, hol az egyik, hol a másik túltengésével. Az elmondottakból következik, hogy a praktikus tanulás egyik fontos feltétele, hogy egyéniségünknek megfelelően tanuljunk. Ezért igyekezzünk eldönteni azt, hogy melyik típushoz hajlunk leginkább. Akinél auditív irányban van inkább eltolódás, az tanuljon hangosan, felolvasva. A tanár magyarázatára az ilyen tanulónak kettőzött szorgalommal kell figyelnie. Aki viszont a vizuális csoport felé hajlik, az különös gonddal figyeljen, mikor a tanár falitáblákat, kísérleteket mutat. Ha egy-egy nehezebb szöveg nem megy a fejébe, írja le többször egymás után azt a részt, akkor biztosan tudni fogja. Akinék a mozgásos típushoz van hajlama, az rendszerint magától megtalálja az egyéniségének legjobban megfelelő tanulási módot, mely néha elég fantasztikus.

A típusnak megfelelő tanulási mód nem kizárólagos, csak legelőnyösebb, mert minimális munka árán maximális eredményt ad. Úgy gondoljuk, hogy a vezető tanulási stílusoknak megfelelő tanulási technikák gyakoroltatásával tehető leginkább hatékonyvá a tanulás. Előfordulhat ugyanakkor, hogy valamely hiányzó vagy gyengén működő tanulási stílus fejlesztésére van szükség ahhoz, hogy a tanulás eredményes legyen. **Tanulási stílus = az egyén által leginkább előnyben részesített (preferált) külső és belső tanulási feltételek, módok.** A tanulási stílusban az érzéketi modalitások, a társas, ill. fizikai környezet, az érzelmi feltételek, valamint az egyén reakciómódja fejeződnek ki.

A hatékony tanulási technikák kidolgozásához figyelembe kell venni azt is, hogy milyen stílus felel meg a tanulónak az önálló tanulásban. A tanulási stílusban az érzéketi modalitások, társas környezet, reakciómód, érzelmi feltételek fejeződnek ki és ezekre a stílusokra bomlanak fel:

Érzéketi modalitások szempontjából három stílust különböztetünk meg:

- *auditív stílus* a verbális ingerekre figyel elsősorban, önálló tanulásakor gyakran a hangos feldolgozásra épít.
- *vizuális stílusú* tanuló a látottakra támaszkodik elsősorban, s nem csak a memorizálás, hanem gyakran a rögzített anyag felidézése is először képileg történik.
- *mozgásos stílusban*, a cselekvés, a motoritás játszik vezető szerepet, a memorizálást gyakran mozdulatokkal, leírással segíti a gyerek.

Társas környezet szempontjából két stílust különböztetünk meg:

- *társas stílus* igényli a barátok, szülők, tanárok segítő jelenlétét, kedveli a tanuló, ha az anyagot megbeszélheti másokkal.
- *egyéni stílus* a nyugalmat, csendet kedveli, zavarják a környezet ingerei, a körülötte lévő emberek.

Reakciómód szempontjából három stílust különböztetünk meg:

- *mechanikus stílus*: a reprodukálásra, a részletek minél pontosabb megjegyzésére törekszik, nem törődik a megértéssel, a logikai összefüggések átlátásával.
- *impulzív stílusra* jellemző, hogy az ilyen tanulók válaszaikat inkább intuitív módon közlik, gyakran előbb beszélnek, minthogy mérlegeltek volna.
- *reflektív stílussal* rendelkezők a válaszadás, problémamegoldás előtt szisztematikusan elemzik, logikai egységbe foglalják az információkat.

Érzelmi feltételek szempontjából

- *Motiváció*: mindenki más okból tanul, van, aki kedveli a tantárgyat, van, aki csak jó jegyet szeretne kapni stb.
- *Kitartás*: eltérő ideig vagyunk képesek figyelni (figyelem tartósságával összefügg) (Balogh, 1995).

A tanulási stratégiák és stílusok nem állandók, függ attól pl. hogy az egyén hogyan észleli a tanulási helyzetet. Nem csak az a jó, ha a pedagógus mindig igazodik a gyerekek

tanulási stílusához; az is szükséges, hogy váltogassa a különböző tanulási szituációkat, hogy segítse a rugalmas gondolkodás fejlődését, fejlessze a különféle tanulási képességeket, stratégiákat.

II. A tanulási stílusok mérése

Fontos a diákok számára, hogy tanulási stílusuknak megfelelően tanuljanak. Ehhez a tanárnak tisztában kell lennie, hogy osztályában mely tanulási stílus van jelen nagyobb részben. Több kutató is foglalkozott a tanulási stílus mérésének elméletével, így segítve a megfelelő stílus megválasztását. Az alábbiakban ismertetem, hogy kinek milyen elmélete van a tanulási stílus megfigyelésével és mérésével kapcsolatban.

II.1. Mezőfüggés–mezőfüggetlenség

Az 1940-es években Witkin és Asch a téri orientációt egy ötletes elrendezéssel vizsgálták. Egy sötét szobában egy világító rúd körül levő keretet fordítottak el és a kísérleti személynek a rudat kellett függőlegesre állítania, függetlenül a keret elhelyezkedésétől. A résztvevők hajlamosak voltak a rudat kisebb-nagyobb mértékben a keret irányával megegyezően beállítani, azaz nem tudták függetleníteni magukat a keret adta háttértől. Hasonló eredményt kaptak a Beágyazott Figura Tesztben is, ahol a vizsgálati alanyok egy geometriai ábrát mutattak, majd egy másik lapon egy bonyolultabb ábrát, amely tartalmazta az iménti figurát és a személynek ezt kellett megtalálnia. Az emberek között nagy eltérés mutatkozik abban, hogy ki mennyi idő alatt találja meg az adott figurát. Vannak olyanok, akik nehezen tudnak elkülöníteni egy részletet az egésztől, ők a mezőfüggők. Ezzel szemben a mezőfüggetlenek gyorsabban találják meg az elrejtett figurát az ábrában és pontosabban állítják be a függőlegest. Ők azok, akik jobban tudják függetleníteni magukat a kontextustól, vagyis az egésztől. A mezőfüggés–mezőfüggetlenség egy kontinuum két végpontja, s mindenkire jellemző, hogy ezen a kontinuumon hol helyezhető el. A mezőfüggés–mezőfüggetlenség dimenziót lehet személyiségvonásnak (PeckésWhitlow, 1983), téri képességnek (Sternberg,1997), vagy perceptuális képességnek tartani (Zhang, 2004), vagy – ahogyan eredetileg Witkin leírta – kognitív stílusnak tekinteni.

A tanulásra vonatkozó következmények

A mezőfüggés–mezőfüggetlenség tehát egy skálaként fogható fel. A személyekre a mezőfüggés különböző mértéke jellemző. A skála egyik végpontján elhelyezkedő, szélsőségesen mezőfüggetlen személy a tanulás során belső kereteket és referenciákat használ, belülről motivált, képes strukturálni saját tanulását és megfogalmazni saját tanulási stratégiáit, jól tud egyedül tanulni. Képes analitikusan feldolgozni az információt, ami lehetővé teszi számára, hogy újra strukturálja azt. Ezzel szemben a szélsőségesen mezőfüggő személy külső

kereteket és referenciákat igényel, kívülről motivált, az információt úgy sajátítja el, ahogy kapja, szüksége van a tanári irányításra és a tanár által adott struktúrákra és jobban igényli a társak jelenlétét a tanulás során. Általában az információ globális aspektusaira figyel (Coffiel et al., 2004). A mezőfüggetlenek tanulmányi eredménye jobb mind a reál, mind a humán tárgyakban, mint a mezőfüggőké, legalábbis a vizsgált 14 éveseknél (Tinajero és Paramo,1998). A tanár személye oldaláról érdekes eredményt mutatott be Saracho és Dayton (1980). A mezőfüggetlen tanárok hatása a diákokra (mezőfüggetlenekre és mezőfüggőkre egyaránt) erősebb, mint a mezőfüggő tanároké.

Kritikai szempontok

A kritikák egyik csoportja úgy véli, hogy egy egyszerű perceptuális feladatban nyújtott teljesítményből következtetni a személyiségre, társas helyzetekben való működésre, tanulásra, túláltalánosítása az elméletnek (pl. Griffiths és Sheen,1992). A kritikák másik csoportja azt kifogásolja, hogy a mezőfüggetlenség erősen korrelál az intelligenciával, amit a szerzők képességnek tartanak, és a kognitív stílus független a képességektől, ezért nem lehetne közöttük kapcsolat (Arthur és Day, 1991). Újabban a mezőfüggetlenek előnyét mutatták ki online tanulási környezetben (St. Clair Thompson és mtsai, 2010), valamint Ford és Chen (2001) szintén ezt az eredményt kapták. A mezőfüggés/mezőfüggetlenség problémái kapcsán Evans és munkatársai (2013) azt emelik ki, hogy a mérésekben használt tesztek általában a mezőfüggetlenséget mérik önmagában, a mezőfüggőséget nem, arra csak következtetnek. Ezért a magas mezőfüggetlenség nem vonja maga után az alacsony mezőfüggőséget és fordítva. Az, hogy számos vizsgálat egymásnak ellentmondó eredményre vezetett, az is okozhatja, hogy a személyek csoportosítása a mezőfüggő/mezőfüggetlen dimenzió mentén különböző módszerekkel történt (Bernáth László – N. Kollár Katalin – Németh Lilla, 2015).

II.2. Riding modellje

Riding a kognitív stílus leírását két dimenzió mentén adja meg, szemben az előbb bemutatott egy dimenziós modellel, bár az egyik dimenzió Witkin munkáján alapul. Ez a kognitív szerveződés dimenzió, ami a mezőfüggés/mező függetlenség dimenzióból származik (Riding és Buckle, 1990), de itt, Riding modelljében a két végpont a holisztikus és az analitikus. A másik dimenzió Paivio kettős kódolás elméletén alapul. Ez a dimenzió a mentális reprezentáció jellemzőit írja le, a verbális, illetve képi feldolgozási módot. A két dimenzió alapján négy stílust lehet elkülöníteni: holisztikus-verbális, holisztikus-képi, analitikus-verbális, analitikus-képi.

A tanulásra vonatkozó következmények

A típusok ismeretének a tanár számára lehetnek fontos implikációi arra nézve, hogyan építse fel az órát, milyen módszereket, eszközöket alkalmazzon, hogyan strukturálja a tananyagot. A részletek bemutatása inkább az analitikusoknak, az általános összefüggések bemutatása inkább a holisztikusoknak kedvez, így természetesen ezek megfelelő arányát kell megtalálni. A másik dimenzió talán még kézenfekvőbb, a képi stílussal jellemezhető diákok sok ábrát, vizuális demonstrációt igényelnek, így érdemes szemléltetést használni. A verbális diákok ezt kevésbé igénylik, nekik elég a tanári magyarázat, illetve képek, ábrák használata esetén is a szóbeli magyarázat fontos számukra. Ugyanakkor egymásnak ellentmondó eredmények is születtek a Riding által mért típusokkal kapcsolatban. Sadler-Smith és Riding (1999) azt az eredményt kapták, hogy a holisztikus stílusú diákok a csoportmunkát preferálják, de Atkinson (1998) vizsgálatában, ahol a holisztikus diákok csoportmunkában tanultak, gyengébb eredményt értek el, mint a többi csoport.

Kritikai szempontok

A modell alapján tiszta típusokat különítenek el, egyértelműen besorolva az egyéneket a dimenzió egyik vagy másik kategóriába, de aki magas verbalitással jellemezhető, nem feltétlenül idegenkedik a képektől. Az emberek általában mindkét feldolgozási módot tudják működtetni. Paivio kettős kódolás elméletének is az a lényege, hogy mindkét kódot használjuk. Ebből pedig az következik, hogy a verbális-képi nem egyetlen dimenzió két végpontja, hanem két független dimenzió, vagyis az emberek nem „vagy verbálisak” – „vagy képek”, hanem – különböző mértékben ugyan, de – verbálisak és képek. A másik probléma abból fakad, hogy Riding ellentmondásosan ír a kognitív stílus rugalmasságáról. Hol úgy tekinti a kognitív stílust, hogy veleszületett, nem módosítható, hol pedig rugalmasnak és így tanulhatónak tartja (Bernáth László – N. Kollár Katalin – Németh Lilla, 2015).

II.3. Kolb gyakorlati tanulási modellje

Kolb (1976, 1984) feltevése szerint a tanulás egy interaktív folyamat, amely négy szakaszban történik. A szakaszok: konkrét tapasztalat, reflektív megfigyelés, absztrakt felfogás, aktív kísérletezés, konkrét tapasztalat stb. Ezek a szakaszok alkotják a Kolb-féle tanulási ciklust. A konkrét tapasztalatok az alapjai a megfigyelésnek és a reflektálásnak, majd ezekből alakítjuk ki az absztrakt fogalmakat, amelyekből a tevékenységre vonunk le következtetéseket (Kolb és Kolb, 2005). Ez a tanulási ciklus mindenkire jellemző, abban

azonban jelentős egyéni különbségek vannak, hogy a négy szakasz (vagy a ciklus négy pontja) közül ki melyiket milyen mértékben preferálja. A négy szakasz tulajdonképpen az információ felvételének (konkrét-absztrakt) és feldolgozásának, internalizálásának (aktív-reflektív) módját mutatja. Ennek megfelelően az egyén tanulási stílusára az jellemző, ahogyan felveszi és feldolgozza az információt. A négy stílus főbb jellegzetességei Kolb és Kolb (2005) alapján a következők:

Divergens stílus – dominánsan konkrét és reflektív. Jobban teljesít az olyan helyzetekben, amelyek ötletek generálását kívánják, mint pl. a brainstorming. Szeret csoportban dolgozni, és szereti a személyre szóló visszajelzéseket. Legjobban akkor teljesít, ha a konkrét szituációt több különböző szempontból is szemügyre veheti.

Asszimiláló stílus – dominánsan absztrakt és reflektív. Kedveli az induktív gondolkodást és szeret elméleti modelleket felállítani. Kevésbé érdekli egy elmélet gyakorlati haszna, inkább annak elméleti megalapozottsága.

Konvergens stílus – dominánsan absztrakt és aktív. Őt inkább az elméletek gyakorlati használata érdekli, kedveli a kísérleteket, a laboratóriumi gyakorlatokat. Leginkább problémák megoldásán keresztül szeret tanulni. Inkább technikai feladatokkal és problémákkal foglalkozik, mint társas helyzetekkel.

Akkomodáló stílus – dominánsan konkrét és aktív. Ő az, aki elsősorban a kézzelfogható tapasztalatokból tanul és nem az elméletekből. Szeret tevékenykedni és kedveli az új, kihívást jelentő tapasztalatokat. A másokkal való közös munkát kedveli.

A tanulásra vonatkozó következmények

A divergens típus jobban teljesít csoportmunkánál, mint a hagyományos tanári magyarázatra épülő oktatás esetén – főként az ötletei révén, az asszimiláló viszont inkább az előadást, a tanári magyarázatot kedveli – nem a gyakorlati példákat, hanem az elméletet önmagáért. A konvergens pedig inkább a kísérleteket, a gyakorlati alkalmazásokat részesíti előnyben. Az akkomodációs stílusú diák is a csoportmunkát preferálja, de ő inkább megvalósítani szereti a divergens stílusú diákok által adott ötleteket (Kolb és Kolb, 2005). Ismervén a diákok tanulási stílusát, az órát ennek megfelelően tudja megtervezni a tanár. A Kolb-féle tanulási stílusok összekapcsolhatók a diákok különböző helyzetekben mutatott teljesítményével. Lynch és munkatársai (1998) például kimutatták, hogy a konvergens tanulási stílusú diákok jobban teljesítenek az olyan hagyományos vizsgákon, amelyek adott, konkrét válaszokat igényelnek. Ugyanakkor Kolb és munkatársa azt is kimutatták, hogy az

oktatási folyamat felerősítheti a különböző tanulási stílusú csoportok közötti különbséget, például a természettudomány szakos diákok egyre inkább analitikussá és kevésbé kreatívvá válnak, míg a művészeti karokon tanuló diákok egyre kreatívabbak és kevésbé analitikusak lesznek.

Kritikai szempontok

McNeal és Dwyer (1999) az LSI 1999-es változatával nézték meg hallgatók tanulási stílusát és azt, hogy ha az előadó ennek megfelelően vagy ettől eltérően tanít, ez hogyan hat a diákok tanulására. Eredményük ellentmond Kolb elvárásának. Hiába illeszkedik az előadó „tanítási stílusa” a diákok tanulási stílusához, ettől nem tanulnak jobban (Bernáth László – N. Kollár Katalin – Németh Lilla, 2015).

II.4. Dunn és Dunn modellje

Dunn és Dunn az 1960-as évek végén tanulási nehézséggel küzdő gyerekekkel való munkájuk alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a tanulási eredményességet az intellektuális képességen túl számos egyéb tényező is befolyásolja (Coffield és mtsai, 2004). Ennek alapján a tanulási stílust több komponensből állónak tartották és ennek alapján több dimenzióját különítették el: környezeti, érzelmi, szociológiai, fiziológiai. A későbbiekben ezeket részint módosították, részint kiegészítették egy pszichológiai dimenzióval. Mindegyik dimenzió az egyénre jellemző tanulási preferenciákat mutatja. A környezeti dimenzió a hangra, fényre, hőmérsékletre és a tanulás tárgyi környezetére vonatkozó preferenciákat tartalmazza. Az érzelmi dimenzió tartalmazza a kitartást, a felelősséget, a motivációt és a strukturáltság iránti szükségletet. A szociológiai dimenzió az olyan preferenciákat tartalmazza, mint az egyedül vagy társakkal való tanulás, a tanár legyen tekintélyelvű vagy inkább barátságos stb. A fiziológiai dimenzióhoz tartozik, hogy melyik napszakban tud jobban tanulni, mennyire van igénye mozgásra, a vizuális, verbális, taktilis stb. percepcióban mennyire erős. 1994-től többször módosították megközelítésüket (az utolsó módosítás 2007-es). A módosítás során a fiziológiai dimenzióból kivették a percepcióra vonatkozó részeket – amiket tovább finomítottak–és ebből lett egy önálló perceptuális dimenzió, ezzel a tanulási stílust 6 dimenzióra bővítették. Másrészt behoztak egy újabb pszichológiai dimenziót, amely tartalmazza a globális – analitikus és az impulzív – reflektív viselkedést és a féltekei dominanciát. Módosították néhány dimenzióját a tanulási preferenciáknak is. Például előbb

feltételeztek egy önálló verbális – kinesztetikus komponenst a perceptuális dimenzió belül, majd ezt szétválasztották önálló auditív és taktilis-kinesztetikus komponensre. A továbbiakban tekintsük át a módosított elképzelést Rundle és Dunn (2008) alapján. A perceptuális dimenzió komponensei:

auditív – hallgatás útján való tanulás,

vizuális-képi – képek, vizuális illusztrációk használatával,

vizuális-szöveg – olvasás útján való tanulás,

taktilis – tanulás gyakorlati megközelítéssel,

kinesztetikus – tanulás aktív részvétellel, cselekvéssel.

A pszichológiai dimenziót is megváltoztatták egy kicsit. Így ez a dimenzió az információ feldolgozására (analitikus – globális) illetve a probléma megoldásra (reflektív-impulzív) vonatkozó preferenciákra utal és kivették a féltekei dominanciát.

A tanulásra vonatkozó következmények

A modell alapján könnyű hozzáigazítani a környezeti feltételeket, a megvilágítást, hőmérsékletet stb. a diák preferenciáihoz, nemcsak az iskolában, de otthon is. A tanár a diákok preferenciáinak figyelembe vételével alakíthatja ki azt, hogy milyen arányban alkalmaz frontális vagy csoportmunkát, továbbá azt is, hogy milyen arányban legyenek a tanári verbális magyarázat és a képek, ábrák, diagramok, vagy éppen az interneten elérhető filmek.

Kritikai szempontok

Noha az elméleti modell meglehetősen kézenfekvő, a tanulási stílus mérésére kialakított kérdőívekkel olyan mértékben problémák vannak, hogy használatuk nem ajánlott (Bernáth László – N. Kollár Katalin – Németh Lilla, 2015).

III. A Dédai Általános Iskolában végzett felmérés eredményeinek bemutatása

III.1. A kutatás helyszínének bemutatása

A kutatást Beregdédában a Dédai Általános Iskolában végeztem el, az iskola 1947-től működik. Az iskola igazgatója Szabó György, igazgatóhelyettese Baraté Marianna, jelenleg 20 tanár dolgozik az oktatási intézményben. Az iskolában 9 osztály van, átlagosan 10-14 tanulóval, két osztály van, amelyekben a tanulók száma 24, a harmadik és az első osztályban. Ebben a tanévben a diákok száma 131 fő. A 131 tanulóból 2 otthon tanul individuálisan. A kérdőíveket a harmadik, negyedik és ötödik osztályban töltöttem ki.

Az 5. osztály osztályfőnöke Szenyina Erika, a tanulók létszáma 13 fő, ebből 4 roma gyerek, valamint van egy inkluzív tanuló is. A 13 tanulóból 5 fiú és 8 lány, a 4 fiúból 2 roma származású, a 8 lányból szintén 2 roma. A tesztet 2018. november 21-én kapták meg és töltötték ki. A 13 tanulóból 8 tanuló volt jelen, 5 tanuló hiányzott. A jelen lévő tanulókból 3 fiú, ebből 1 roma és 5 lány. A tesztet kitöltő tanulók közül 3 nagycsaládos L.R, D.M..

A 4. osztályban 23 fő van és egy individuális tanuló, az osztályfőnök Nagy Éva. A 23 tanulóból 8 roma származású, 5 kislány (4 roma), valamint 18 fiú (4 roma). A kérdőívet 2018. november 21-én kapták meg és töltötték ki. A 23 tanulóból 11 tanuló volt jelen, 12 tanuló hiányzott. A 11 diák közül 1 lány volt, a többi fiú.

A 3. osztályos osztályfőnök Rakonca Jolán, az osztály létszáma 13 fő. A 13 tanulóból 5 fiú, abból 2 roma és 8 lány, abból 3 roma származású. A kérdőívet 2018. november 21-én kapták meg és töltötték ki. A 13 tanulóból 6 tanuló volt jelen, 1 fiú és 5 lány, közülük 2 roma származású.

III.2 A mérőeszközök bemutatás

III.2.1 Tanulási stílus kérdőív

Az első kérdőív, amit felhasználtam a munkám során az Szitó Imre tanulási stílus kérdőíve volt. Ezt a kérdőívet mind a három osztályban a jelenlévő tanulók kitöltötték.

Magyarországon úttörő munkát végzett a tanulási stílus bemutatása, a tanulási stílus kérdőív kidolgozása és alkalmazása területén (Szitó, 1987, 2005). A tanulási stílus több dimenziós megközelítését alkalmazza, szemben az egy- vagy kétdimenziós (lásd a korábban ismertetett Witkin, Riding, Kolb) megközelítésekkel. Az általa bemutatott tanulási stílusok: az információ felvételének módja, a társas környezet, a környezeti ingerek, a motiváció és a gondolkodási stílus (Szitó, 1987, 2005). A kérdőív (Szitó,1987,2005) ennek megfelelően az

auditív, vizuális, mozgásos, társas, csend, impulzív és mechanikus skálákat tartalmazza összesen 34 állítással, amelyeket 5 fokozatú skálán kell értékelni (Bernáth László – N. Kollár Katalin – Németh Lilla, 2015).

Ez a módszer annak megismeréséhez nyújt segítséget, hogy a diákok melyik tanulási stílust részesítik előnyben, milyen módon tudnak a legeredményesebben tanulni. A stílus ismeretében hatékonyabban tudunk segítséget nyújtani a tanuláshoz.

A kérdőívben feltett kérdések a következő stílusokhoz tartoznak:

Auditív: 2, 6n, 8, 14, 23, 32n.

Vizuális: 4, 5, 19, 22, 29

Mozgásos: 7n, 9, 12, 16, 33, 34

Társas: 3, 18, 20, 24n

Csend: 11n, 21, 25, 26n

Impulzív: 1n, 13, 17, 28, 31n

Mechanikus: 10, 15, 27, 30

Az „n” betűvel jelzett item (pont) értékét úgy kapjuk meg, hogy 6-ból kivonjuk az item (pont) jelölt skálaértékét. A 11. sorszámú kérdésknél tehát, ha például az 5-öst karikázta be valaki, akkor $6-5=1$ értéket kell nekünk a skálaérték számításánál figyelembe venni.

III.2.2 Szociometriai felmérés

A második kérdőív, amit felhasználtam a kutatásomban, a Mérei-féle szociometriai mérés, mellyel a csoporton belüli társas kapcsolatokat vizsgáltam meg, és azt, hogy megfigyelhető-e összefüggés a társas kapcsolatok és a tanulók tanulási stílusa között. Ezt a felmérést szintén mind a három osztályban elvégeztem.

A szociometriai felmérés kérdőíves formában történik, amelyben a vizsgálati személyeknek reális helyzeteket tartalmazó és a csoport életében fontos kritériumok alapján társaik között választaniuk kell. Fontos, hogy olyan helyzetekre utaljon a kritérium, amelyek a gyerekek életében bekövetkezhetnek, amelyek érzelmileg nem közömbösek számukra. A választási kategóriák a több szempontú szociometriába különböző értékelési kategóriákat tartalmaznak, így szerepelnek:

- rokonszenvi kérdések,
- különböző, elsősorban közösségi funkciók betöltésére vonatkozó kérdések,
- a közösségi helyzetre, a népszerűségre vonatkozó kérdések,
- az egyéni tulajdonságokra irányuló kérdések (Mérei, 1971).

A csoport választásait a kölcsönösségi és gyakorisági táblázaton összesítjük. A kölcsönösségi táblázat a rokonszenvi kritériumokra vonatkozóan a kölcsönös választások számát és megoszlását foglalja magába. A táblázat felső vízszintes sorában és első függőleges oszlopában az osztály (csoport) tagjainak neve szerepel. Az oszlopban feltüntetett nevek alapján haladunk, s a választó nevének sorában jelöljük, kit nevezett meg a rokonszenvi kritériumok alapján. Így minden gyerek sorában három társa neve alatt található jelzés. A bal felső sarok irányából a jobb alsó irányába haladó tengelytől (amely üres, illetve az egocentrikus önmagára adott választásokat tartalmazná) egyenlő távolságra két egybevágó mező mutatja a kölcsönös választások előfordulását.

A gyakorisági táblázat tartalmazza az összes kritériumok szerinti választások megoszlását. A függőleges oszlopba a csoport (osztály) névsora (fiúk lányok, tanulmányi eredmény vagy egyéb szempont szerint csoportosítva), a vízszintes sorba a csoportosított kritériumok kerülnek. Az egyes kritériumcsoportokat külön is összesíthetjük, majd valamennyi csoportot egy oszlopba foglaljuk össze. Az egyes mezők (a sorok és az oszlopok találkozási pontjai) azt tüntetik fel, hányszor választották az illető gyermeket az adott kritérium szempontjából. A személyenkénti (soronkénti) összegezés kritériumcsoportonként és összesen mutatja, hány szavazatot kapott az illető tanuló. Az oszlopok adatai alapján összesíthető:

- az adott kritérium szerinti választások összege,
- ennek megoszlása a tanulók között (hány tanulóra vonatkozik),
- szóródás eloszlási mutató: az első és a második szempont hányadosa.

Ez utóbbi nagysága, illetve alacsony volta a csoport egységes vagy megosztott közvéleményére utal (Mérei, 1971). A választások motivációs háttere megismerhető a különböző kérdésekre adott válaszok összefüggése útján. A gyerekek választásai vizsgálhatók aszerint, hogy az egyes kérdésekre adott válaszok mely más kérdésekre adott választásokkal esnek egybe. Például, ha a sok szimpátia-választásban részesülő gyereket egyben az engedetlen, normaszegő szerepet jelző kérdéseknél is megnevezik, ez arra figyelmeztet, hogy - az egybeesés százalékos értékétől függően - az osztály közvéleménye az ilyen magatartással rokonszenvez. A választási koincidenziák (egybeesések) tehát a közösségben uralkodó normákról, a közösségi közvéleményről, a választások indítékairól nyújtanak információt (Mérei, 1971).

Középiskolai osztályok vizsgálata alapján a választások motívumait Mérei (1971) a következő csoportokba sorolja: szubjektív motiváció, konformista motiváció, aktivitás, szervezőképesség, intellektuális tulajdonságok, népszerűség, siker, szolidaritás és a testi tulajdonság, mint érték. Ily módon a pedagógus nem csupán a gyerekek kapcsolatait, az osztálytársas struktúráját ismerheti meg, hanem betekinthez az osztály érték- és normarendszerébe is. Ez természetesen állandó összevetést igényel a valóságos pedagógiai tapasztalatokkal, a gyerekek tevékenységben megnyilvánuló magatartásával. A fiúkat háromszöggel, a lányokat körrel jelölve a táblázaton szereplő sorszámokkal megegyezően az egymást kölcsönösen választó gyerekeket egyenes vonallal összekötve elkészíthető a kölcsönösségi vázlat, a szociogram. A csoportszerkezet jellemzésére Mérei a következő ismérveket dolgozta ki:

1. CM (centrális-marginális) mutató.

Ez a központi alakzatok, a hozzá kapcsolódó társas övezet és a tőle elkülönülő tagok százalékát jelenti. Átlagértékét Mérei (egy 40 tagú csoportban) 20%-ban, 50%-ban és 30%-ban jelöli meg.

2. Társas alakzatok.

A zárt (háromszög, négyszög, sokszög) alakzat mellett a csillag, a lánc és a páros helyzetre utaló formák figyelhetők meg a szociogramon.

3. A csoportkohézió mutatói.

Kölcsönösségi index: a csoport létszámához viszonyított, kölcsönös kapcsolattal rendelkező tanulók százalékos aránya. Átlagérték: 85—90%. Az alacsonyabb arány több magányos gyerek jelenlétére utal. Sűrűségi mutató: a kölcsönös kapcsolatok és a csoporttagok számának aránya. Viszonzott kapcsolatok mutatója: a kölcsönös kapcsolatok százaléka az összes választáshoz viszonyítva. Átlag: 40-50%.

4. Csoportszerkezet.

Az egész csoportra vonatkozóan Mérei a következő szerkezeti típusokat írja le:

- 1) Halmazszerkezet: zárt alakzat nincs, lánc, csillag és sok magányos tag jellemzi.
- 2) Laza szerkezet: páros és láncszerű kapcsolatok vannak túlsúlyban.

3) Egyközpontú, széles peremű szerkezet: egyetlen zárt alakzat, a többi peremhelyzetű lánc, pár magányos tag.

4) Tömbszerkezet: nagy kiterjedésű tömb, a közösség felét átfogja. Kevés a peremhelyzetű és a magányos tag.

5) Több központú szerkezet: 2-4 zárt alakzat, amelyeket csillagok és láncok hálózatba kapcsolnak össze.

A módszer alkalmazásakor szem előtt kell tartanunk, hogy (különösen a szimpátia-választások esetében) mindig csak az óhajtott, vágyott vonzódásról, vagy ellenszenvről kapunk felvilágosítást, egy reálisnak ható, de mégis képzelt szituációban. Nem mutatja meg az eljárás a gyerek tényleges társas viselkedését, közösségi vonásait, valóságos kapcsolatait. A nevelési gyakorlatban történő felhasználása az osztály (csoport) életének és a gyerekek társas viszonyainak, közös tevékenységének folyamatos megfigyelésével együtt történhet eredményesen

Pozitív kérdések:

Rokonszenvi választások: 2, 10

Bizalmi választások: 12

Aktivitás (szervezés): 18

Érvényesülés: 3

Képesség:

Intellektuális: 1, 6, 8, 11, 16

Szolidaritás: 4

Szorgalom: 7

Népszerűség: 14, 17

Negatív kérdések:

Negatív intellektus: 9

Bizalmatlanság: 13

Szolidaritás hiánya: 5

Negatív társas helyzet: 15

(Kósáné Ormai Vera, Porkolábné Balogh Katalin és Ritoók Pálné, 1984)

III.2.3. Hajlam és hivatás kérdőív

Ezt a kérdőívet csak az 5. osztályban tanulók töltötték ki. Elsősorban önismereti célból készült, de eredményei jellegüknél fogva az osztályfőnöki munkában is hasznosíthatók. Számtalan foglalkozási ág különféle szempontok szerint nagyobb csoportokba sorolható annak alapján, milyen beállítódást, hajlamokat, alkatot, érzésvilágot igényelnek. Sok ember alapvető komfortérzése, biztonsága, kiegyensúlyozottsága abban gyökerezik, hogy személyiségének, temperamentumának megfelelő hivatást választott, magyarul: azt teszi, amit szeret és tud csinálni, amiben örömet lel. Mások számára a munka kínos, fárasztó robot: ők rendszerint azok, akik rosszul választották, és lélekben nincs közük a munkához, amelyet végeznek. A feszült, szorongó, aprólékos és lassú élettempójú emberek még alapos és odaadó igyekezet mellett is könnyen „kikészülnek” a vállalkozói, menedzseri funkcióban; a lendületes, ambiciózus, energikus, nagyra törő ember pedig kínlódik a könyvtárban vagy az íróasztal mellett.

Ez az eljárás nem sorol fel konkrét munkaköröket. Ehelyett a fő irányokat, a fő területeket célozza meg, melyek segítenek elhelyezni a diákok készségeit, hajlamait, érdeklődését a hivatások nagy csoportjai között. Segítségével képet kaphatunk arról, hogy a diákok által maguknak elképzelt hivatás és a belső, személyes hajlamok mennyire esnek egybe, illetve mennyire különböznek egymástól. Így választásukat megerősíthetjük, vagy a helyes irányba terelhetjük.

A diákok feladata, hogy válasszanak az IGAZ vagy NEM IGAZ alternatívák közül valamennyi állításnál aszerint, hogy mennyire illik vagy nem illik rájuk általában, és a megfelelő betűjelet karikázzák be. Nem kell törődniük azzal, hogy ez a betűjel váltakozva (a), (b) vagy (c) betű, hol az IGAZ, hol a NEM IGAZ oszlopban található, csupán arra kell figyelniük, hogy a megfelelő oszlopban jelöljék meg a válaszukat. A kiértékelés során a (c) válaszokat figyelmen kívül hagyjuk, azok nem jelentenek semmit. Adjuk össze külön-külön az (a) és (b) válaszokat, majd a kettő összegét az első 16, a második 16, a harmadik, majd a negyedik 16 állításra az alábbi táblázat szerint (Bánki M. Csaba és Flamm Zsuzsa, 1992):

Állítások száma	I.oszlop	II. oszlop	III. oszlop	IV. oszlop
(a) válaszok száma				
(b) válaszok száma				
(a)+(b) válaszok száma				

Értékelés

1. oszlop: Emberek

Először az (a)+(b) összpontszámot értékeljük. Ha ebben az oszlopban 0-4 pontja van a diáknak, az azt mutatja, hogy kevésbé érdeklődik az emberek iránt, ezért az emberekhez kötődő foglalkozások nem neki valók. Az átlagérték 5-12 pont, ekkor ezekben a tevékenységekben jól boldogul, de szenvedélyévé ritkán válik. Ha a pontszám 13-16, akkor ez a terület kifejezetten neki való, ebben érzi magát igazán otthonosan.

Ha a diáknak több (a) válasza van, mint (b) válasza, akkor az emberekkel való törődés vonzza: ezt az egészségügy különböző területein, a társadalmi segítő hivatásokban, vagy a tanári pályán juttathatja érvényre legjobban. Ha viszont a (b) válaszai vannak többségben, akkor inkább hatni igyekszik az emberekre, inkább befolyásolni igyekszik őket, mintsem segíteni, oktatni vagy gyógyítani: ez a kereskedő, üzletemberek, menedzserek, bankárok, reklámszakemberek világa, de a katonák, rendőrök is ide tartoznak.

2. oszlop: Rendszerek és folyamatok

Ismét először az (a) + (b) összpontszám mutatja meg, hogy ebben a főcsoportban a diák érdeklődése, vonzódása átlag alatti-e (0-4 pont), esetleg átlagos (5-12 pont) vagy átlag feletti (13-16 pont). Az értelmezés hasonló, mint az első oszlopban.

Ha az (a) válaszok száma több a (b) válaszokénál, akkor a diák a szavak embere: igazán neki való pályák pl. az ügyvédé, a könyvtárosé, a különböző szintű adminisztrátoré, és titkár (nő) é, szervezőé, hivatalnoké. Ha azonban a (b) válaszok vannak többségben, akkor a diákot inkább a tények, még inkább a (számszerű) adatok vonzzák: ez a bankárok, pénzemberek és a közgazdászok, a könyvelők, valamint a számítógépekkel dolgozók (rendszereservezők, programozók stb.) világa.

3. oszlop: Kommunikáció és művészet

Először ismét az (a) + (b) összpontszámot értékeljük: itt is átlag alatti (0 — 4 pont), átlagos (5-12 pont), vagy átlag feletti (13-16 pont) eredményről beszélünk. A következők - mint mindenhol csak akkor vonatkoznak a diákra, ha legalább átlagos pontszámot ért el.

Több (a) mint (b) válasz a kifejezés, közlés készségét jelzi a diákban: ez a sajtó, az irodalom és a nyelvek világa. Újságíró, rádiós-tévés szakember, tolmács, sajtófőnök, szóvivő stb. csak néhány példa az ide tartozó hivatások közül. A (b) válaszok túlsúlya inkább a

tervezés és a látvány készségére mutat: az ilyen ember beállítódásának felel meg pl. az építész, a divat-, a jelmez-, a kirakat- stb. tervező, a fotóművész, a grafikus hivatása, vagy az ehhez hasonló.

4. oszlop: Tudomány, technika

Az értékelés most is az (a) + (b) összpontszámmal kezdődik: ha ez átlag alatti (0-4) pont, a diáknak nincs sok köze ehhez a „tengelyhez”. Ha legalább átlagos (5-12 pont), még inkább, ha átlag feletti (13-16 pont) értéket ért el, akkor vonatkoznak rá a következők.

Több (a) mint (b) válasz inkább elméleti (tudományos, kutatói) beállítódást jelez. A specifikus területet a diák választja pl. fizika, biológia, orvostudomány, várostervezés, matematika stb. ez már nem függ a beállítódástól. Ha a (b) válaszok vannak többségben, akkor viszont (a) gyakorlat (az alkalmazás) áll a diákhöz közelebb: az alkalmazott kutatások, a mérnök hivatása, a megvalósítások bármely tudományos-technikai területen (a mezőgazdaságtól az űrhajózásig).

Jó választás az a pálya, amely éppen a diák maximális ponteredményének megfelelő oszlopban, sőt, annak a megfelelő oldalán található.

Rossz választásról csak akkor beszélhetünk, ha a diák által elképzelt foglalkozásnak megfelelő oszlopban átlag alatti (4 pontnál kevesebb) eredménye van. Valószínűleg a diák ezt maga is érzi.

Ha a diák a választott hivatásnak megfelelő főcsoportban, és különösen, ha annak megfelelő (a) vagy (b) oldalán legalább átlagos pontszámot ért el, akkor nem választott rosszul; habár ha a maximális pontszáma a második oszlopban van, akkor nem igazán és teljesen azonosul a választott pályájával (Bánki M. Csaba és Flamm Zsuzsa, 1992).

III.2.4. Jövőkép

Ezzel a módszerrel a tanulóknak a jövőre vonatkozó elképzeléseit tárhatjuk fel, amelyek révén valójában a személyiség jelenlegi oldalairól kapunk támpontokat. A vizsgálat „dolgozatírás” formájában történik. A kiosztott lapokra a név és a dátum mellé a következő címet írják fel a tanulók: Hogyan szeretnék élni 10 év múlva? (Általános iskolai osztályokban: Hogyan szeretnék élni 25 éves koromban?).

Instrukció:

„Gondolkozzatok el azon, hogyan szeretnétek élni 10 év múlva (illetőleg 25 éves korotokban), s írjatok, le ezt az életet! Írjatok tanulási tervetekről, s arról az életmódról, életstílusról, amelyet szeretnétek megvalósítani! És írhattok még minden egyébről, amit meg szeretnétek valósítani életetekben!"

Főbb elemzési szempontok:

- Az elképzelt élet színvonala
- A rendelkezésre álló hajtóerők ereje, jellege
- Világnézet, érzület alakulása
- Konkrét segítségnyújtást kívánó mozzanatok

Feladatok a téma tanulmányozásához

1. Vizsgálja meg, hogy életszínvonalra vonatkozó elképzelések tekintetében kiknek reálisak és kiknek irreálisak az igényei!
2. Gyűjtse ki és elemezze azokat az indokokat, amelyekkel a tanulók a továbbtanulási vagy munkába állási szándékukat alátámasztják!
3. Elemezze a tanulónak a családi életre vonatkozó elképzeléseit!
4. Állapítsa meg az egyes tanulók tantárgyi eredményeinek tükrében, hogy a jelzett továbbtanulási szándékok reálisnak tűnnek-e!
5. Állapítsa meg, hogyan függ össze az igények szintje az önértékeléssel (Harsányi István, 1971) (Ehhez a feladathoz az önértékelés vizsgálata is szükséges).

III.2.5. Önértékelési kérdőív

Ez a Coopersmith által kidolgozott kérdőíves vizsgálat az általános és középiskolás tanulók önértékelésének megállapítására szolgál. Ezt a kérdőívet csak a 4. osztályban végeztem el.

A kérdőív öt alskálát tartalmaz. Ebből négy az önértékelés egyes összetevőit tartalmazza, az ötödik pedig ellenőrző jellegű („hazugság skála"), a társadalmi elvárásokhoz való igazodást méri. Ez utóbbit nem számítjuk bele az általános önérték-indexbe. Az egyes skálák a következők:

1. S skála. Ebbe a skálába a közvetlenül az „én"-re (self) vonatkozó tételek tartoznak. Ezek magára a gyermek önértékelésére vonatkoznak: mennyire magabiztos, mennyire elégedett magával.

2. I skála. Ez az iskolára vonatkozó alskála. Itt elsősorban arról van szó, hogy a gyermek mennyire elégedett saját iskolai eredményességével, mennyire bízik értelmi téren saját sikerességében.

3. O skála. Az otthoni hatások önértékeléssel kapcsolatos részét méri: mennyi bizalommal és megértéssel követelnek a gyermektől a szülei.

4. T skála. Az egykorú társakkal való viszonyban kifejeződő önértékelés mutatója.

5. L skála. A szociális konformizmus skálája.

A pontozás úgy történik, hogy 2 pontot adunk minden egyes kódolási kulcsnak megfelelő tételre. Például, ha a gyermek az 1. tételnél (—S) a Nem jellemző rám rovatba tette a jelet, 2 pontot kap, ha a Jellemző rám rovatba tette a jelet, nem kap pontot az S alskálában. Az első négy skála összege adja az általános önérték-indexet.

Maximum értékek:

S skála: 52 pont

I skála: 16 pont

O skála: 16 pont

T skála: 16 pont

Önérték-index: 100 pont (Kozéki Béla, 1984)

Kódolási kulcs a Coopersmith-féle önértékelési kérdőív pontszámainak megállapításához

1. -S	11. +T	21. +T	31. -S	41. -L	51. -S
2. +S	12. -O	22. -S	32. +T	42. -I	52. -S
3. -S	13. -L	23. +S	33. -O	43. -S	53. -T
4. +T	14. +I	24. +S	34. -L	44. -S	54. -O
5. +O	15. -S	25. -T	35. -I	45. +S	55. -L
6. -L	16. -S	26. -O	36.+S	46. -T	56. -I
7. -I	17. -S	27. -L	37. -S	47. +O	57. +S
8. -S	18. +T	28. +I	38. -S	48. -L	58. -S

9. - S	19. +O	29. +S	39. -T	49. -I	
10. +S	20. - L	30. -S	40. -O	50. -S	

III. 3. A felmérés eredményeinek kiértékelése

III.3.1. A harmadik osztályos kérdőívek eredményei

P.M. (lány) számára a tanulási stílusok közül leginkább, 90%-ban a mechanikus stílus (1. táblázat) a legkedvezőbb, könnyebb számára szóról szóra megtanulni a feladott házi feladatokat. Ezt követi 80%-ban a csendes tanulási stílus (1. táblázat), ami arra enged következtetni, hogy inkább egyedül szeret tanulni, mint együtt a társaival. A két tanulási stílus kapcsolata, hogy a csendet tolerálja maga körül és a szociogram (2. ábra) is arra utal, hogy P.M. szeret egyedül lenni, illetve szeret egyedül tanulni, nem egy társas egyén.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	2	1	5	5	5	2	30	<u>20</u>	66
Vizuális	5	5	2	5	2		25	<u>19</u>	76
Mozgásos	4	5	5	2	1	5	30	<u>22</u>	73
Társas	1	5	5	2			20	<u>13</u>	65
Csend	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	1	5	5	5	1		25	<u>17</u>	68
Mechanikus	5	5	3	5			20	<u>18</u>	90

1. sz. táblázat. P. M. tanulási stílusa

A szociometria alátámasztja ezt a feltevést, mivel csak egy személlyel van három kölcsönös jelölése, a szociogramban is szélen helyezkedik el, és ez által a személy által van, úgymond kapcsolata a többiekkel (2. ábra). Összesen tíz jelölése volt, ebből három kölcsönös és hét deklarált, vagyis viszonzatlan (7. táblázat). Fontos megjegyezni, hogy ő és P.A. testvérek, 10 jelölésből csak egyben jelölte meg őt és az is viszonzatlan maradt. A szociometriai kérdőívől még kiderült, hogy a kedvenc tantárgya a magyar olvasás, azért, mert nagyon szeret olvasni. Nem kedvelt tantárgy pedig a Helyem a világban, azért mert nem szeret felelni, valamint unalmasnak találja a tárgyat.

Sz. R. (lány) számára a legkedvezőbb tanulási stílus a mechanikus, 100% eredménnyel (2. táblázat). Ami azt jelenti, hogy legjobban úgy tanul, ha szóról szóra megtanulja, vagyis

„bemagolja” a tananyagot. Ezt követi a vizuális tanulási stílus 84%-ban (2. táblázat). Ez a két tanulási stílus nem nagyon mutat összefüggést. A vizuális formában könnyen tanuló diákok képek, diagramok stb. segítségével fogják fel legkönnyebben az információkat, a mechanikus stílus esetében pedig úgy a legkönnyebb tanulni, ha csend van körülöttünk és nem zavarnak. A szociometria ugyanakkor azt a feltevést, hogy a csendben tanuló diákok egyúttal visszahúzódók is lennének, nem támasztotta alá, mivel Sz. R. az a tanuló, aki köré csoportosul a többi tanuló (2. ábra). Neki volt a legtöbb viszonzott, vagyis kölcsönös kapcsolata. Ebből arra következtettek, Sz. R. nem zárkózik el a csoporttól, szeret a társai közelében lenni, de tanulni könnyebb számára, ha egyedül van.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	2	1	1	5	5	5	30	<u>19</u>	63
Vizuális	5	5	5	5	1		25	<u>21</u>	84
Mozgásos	5	1	5	1	1	5	30	<u>18</u>	60
Társas	1	5	5	1			20	<u>12</u>	60
Csend	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	1	5	1	4	1		25	<u>12</u>	48
Mechanikus	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100

2. sz. táblázat Sz. R. tanulási stílusa

A szociogramban középén foglal helyet (2. ábra). Összesen 17 jelölése volt, ebből 9 kölcsönös és 8 deklarált (7. táblázat). Ő az a személy, akit példaképnek tekintenek a többiek, vagyis a legnépszerűbb tanuló a 3. osztályban. Kedvenc tantárgya az ukrán nyelv, „mert az egy szép nyelv”. Nem kedvelt tantárgya a matematika, mert számolni kell.

P. A. (lány) 100% eredménnyel az auditív tanulási stílushoz tartozik (3. táblázat), számára sokat jelent a tanár magyarázata, tanulás közben hangosan többször is elmondva tanul, mert hallva jegyzi és tanulja meg legkönnyebben a tananyagot. Ezt a feltevésemet támasztja alá, hogy a második legmagasabb pontszámot elért tanulási stílus a társas 90%-ban (3. táblázat).

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	5	5	5	5	5	30	<u>30</u>	100

Vizuális	5	2	5	5	3		25	<u>20</u>	80
Mozgásos	1	4	5	5	3	5	30	<u>23</u>	76
Társas	5	5	5	3			20	<u>18</u>	90
Csend	1	5	3	4			20	<u>13</u>	65
Impulzív	1	5	2	4	3		25	<u>15</u>	60
Mechanikus	2	4	5	3			20	<u>14</u>	70

3. sz. táblázat. P. A. tanulási stílusa

A szociometria eredményei alapján összesen 14 jelölése volt, ebből 12 deklarált és 2 kölcsönös (7. táblázat) kapcsolata van. Ő a jobb szélső szöge a háromszögnek (2. ábra), amit Sz. D₂, Sz. R., és P. A. alkotnak. Fontos megjegyezni, hogy ő és P. M. testvérek és a 14 jelölésből csak egyszer jelölte be a testvérét és az sem kölcsönös. Kedvenc tantárgya a „könyv” (itt magyar olvasásra gondol, feltételezem), mert szeret olvasni. Nem kedvelt tantárgy az angol nyelv, mert „akkor mindig mindenki kényeskedik”.

Sz.D₂ (lány) számára a legkedvezőbb tanulási stílus 80%-ban a társas stílus (4. táblázat), ami azt jelenti, hogy könnyebb számára a tanulás, ha egy társával együtt tanulnak és ez idő alatt megbeszélik és felkérdézik egymástól a tanultakat. Ezt alátámasztja az is, hogy a második tanulási stílus az auditív, 73%-ban.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	2	3	4	4	4	30	<u>22</u>	73
Vizuális	4	4	3	4	3		25	<u>18</u>	72
Mozgásos	1	4	5	2	4	4	30	<u>20</u>	66
Társas	5	5	3	3			20	<u>16</u>	80
Csend	1	5	3	3			20	<u>12</u>	60
Impulzív	2	2	3	3	3		25	<u>13</u>	52
Mechanikus	4	3	3	4			20	<u>14</u>	70

4 sz. táblázat. Sz. D₂ tanulási stílusa

A szociometriai kölcsönösségi táblázat (7. táblázat) és a szociogram (2. ábra) alapján nem nevezhető társasági személynek, mivel csak 2 kölcsönös jelölése van, két különböző személytől. Ők (Sz. D₂, Sz. R., és P. A.) egy háromszöget alkotnak a szociogramban. Összesen 16 jelölése volt, ebből 2 kölcsönös és 14 deklarált. Érdekes, hogy Sz. D₂ és Sz.

D₁. ikertestvérek és mégsem jelölte a testvérét egy kérdésben sem. Kedvenc tantárgya az ukrán nyelv, mert szavakat kell tanulni, de nem szereti a magyar nyelvet, ahol szabályokat kell tanulni.

P. Sz. (fiú) az egyetlen, aki két különböző tanulási stílusban is 100%-os eredményt ért el (mechanikus és vizuális stílusok) (5. táblázat). E két stílus nem nagyon kapcsolódnak egymással, mivel a mechanikus stílus azt jelenti, hogy szóról szóra megtanulja az anyagot, míg a vizuális stílust előnyben részesítő tanulók inkább a képek, ábrák, rajzok segítségével tanulnak és tudatosítják a megtanultakat.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	2	1	5	5	1	30	<u>19</u>	63
Vizuális	5	5	5	5	5		25	<u>25</u>	100
Mozgásos	1	2	5	5	1	5	30	<u>19</u>	63
Társas	5	2	5	1			20	<u>13</u>	65
Csend	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	1	5	5	2	1		25	<u>14</u>	56
Mechanikus	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100

5 sz. táblázat. P. Sz. tanulási stílusa

A szociometriai felmérés alapján nem egy társasági személy, mivel 10 jelölése volt összesen és mind a 10 deklarált (7. táblázat). Ez a 10 jelölés 3 személyre vonatkozik és egyik sem jelölte őt vissza, de azt is meg kell említenem, hogy ő az egyedül állandóan jelen lévő fiú az osztályban. A szociogramban jobb oldalt legalul található meg (2. ábra), és el van különülve a csoporttól. A szociogram megerősíti a tanulási stílus eredményét, mivel sem a mechanikus, sem a vizuális stílushoz nincs szükség tanulótársra. A kedvenc tantárgya a matematika, mert az „jó”. Nem kedvelt tantárgy pedig az ukrán nyelv, mert az „nem jó”.

Sz. D₁. (lány) számára, ikertestvéréhez (Sz. D₂) hasonlóan, a társas tanulási stílus a legmegfelelőbb 90%-ban (6. táblázat), könnyebben megy számára a tanulás, ha van tanulótársra.

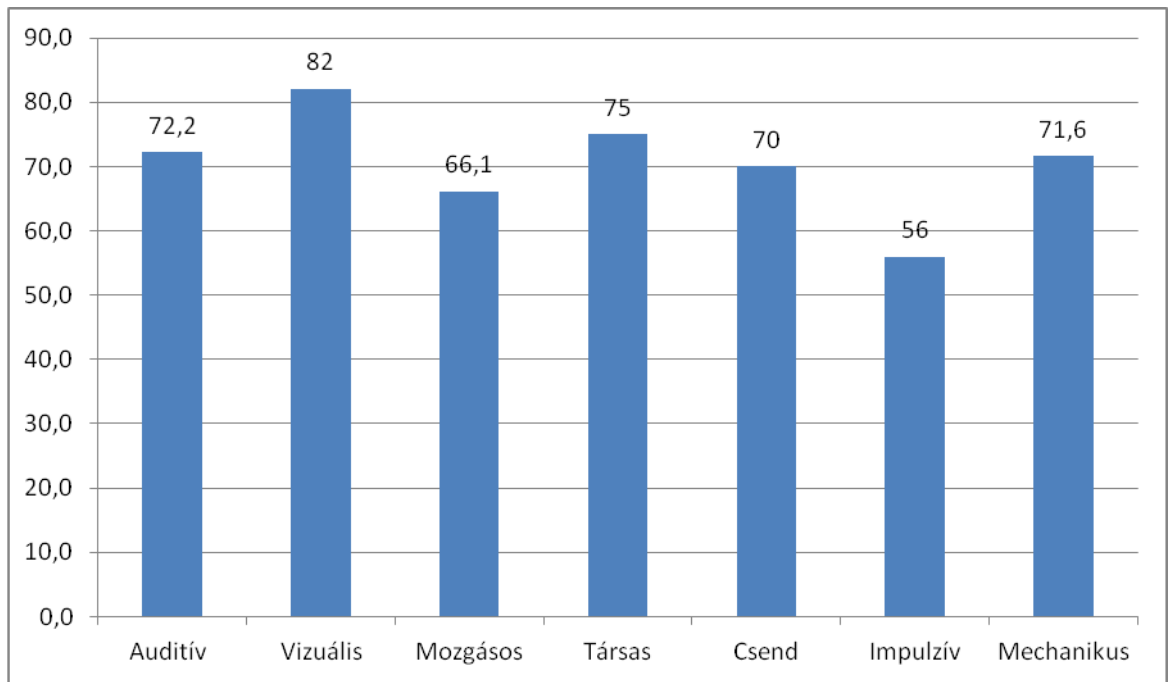
Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	4	2	4	4	3	3	30	<u>20</u>	66

Vizuális	5	5	3	3	4		25	<u>20</u>	80
Mozgásos	1	2	5	2	4	3	30	<u>17</u>	56
Társas	5	5	4	4			20	<u>18</u>	90
Csend	1	5	2	3			20	<u>11</u>	55
Impulzív	4	1	1	3	4		25	<u>13</u>	52
Mechanikus	4	2	2	3			20	<u>11</u>	55

6. sz. táblázat. Sz. D₁ tanulási stílusa

A szociometria alapján neki van a legtöbb kölcsönös kapcsolata Sz.R.-rel. Összesen 21 jelölése volt, ebből 4 kölcsönös és 17 deklarált (7. táblázat). Ez alapján nem nevezhető társasági személynek, a társas tanulási stílusban kimagasló eredmény vélhetően annak tudható be, hogy az ikrek születésüktől kezdődően együtt, egymás társaságában nevelkednek és folyamatosan igénylik a másik társaságát. Ugyanakkor a 17 deklarált jelölésből csak egyszer jelölte meg az ikertestvérét, amit az nem viszonzott. Kedvenc tantárgya a „kézműveskedés” (ebből én arra következtettem, hogy a munkaórára gondol), azért ez a kedvence, mert varrónő szeretne majd lenni. A nem kedvelt tantárgya a tánc, mert sokat kell táncolnia, de a tánc az nem iskolai tantárgy, hanem szabadidős tevékenység. Mivel a mozgásos tanulási formában nem ért el magas eredményt, akár arra is következtethetünk, hogy a tornaórát sem szeretheti, mert azon is sokat kell mozogni, de ez tényekkel nem alátámasztható.

Az 1. ábrán láthatjuk a 3. osztályos tanulók tanulási stílusának az átlagos összesítését és százalékban való kimutatását. Ezek az adatok nem vonatkoznak az osztály egészére csak a hat tanulóra. Jól látható, hogy 82%-ban a vizuális tanulási stílus kapta a legmagasabb eredményt, ezt követi a társas 75%-ban, majd az auditív 72,2%-ban. Ebből arra a következtetésre jutottam, hogy mint gyakorló pedagógus ebben az osztályban úgy segíthetném a tanulók gyors és eredményes munkáját, hogy a tanóra folyamán váltakozva használnám a beszédet, illetve a magyarázatot, a szemléltetést és a társas munkát.

1. ábra. A 3. osztály tanulási stílusának eredménye %-ban

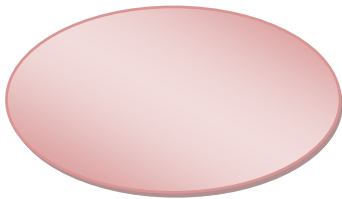
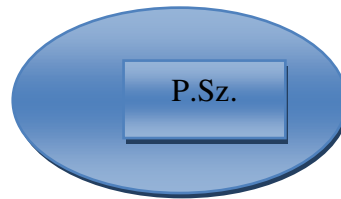
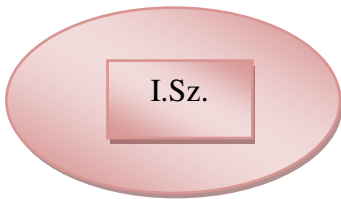
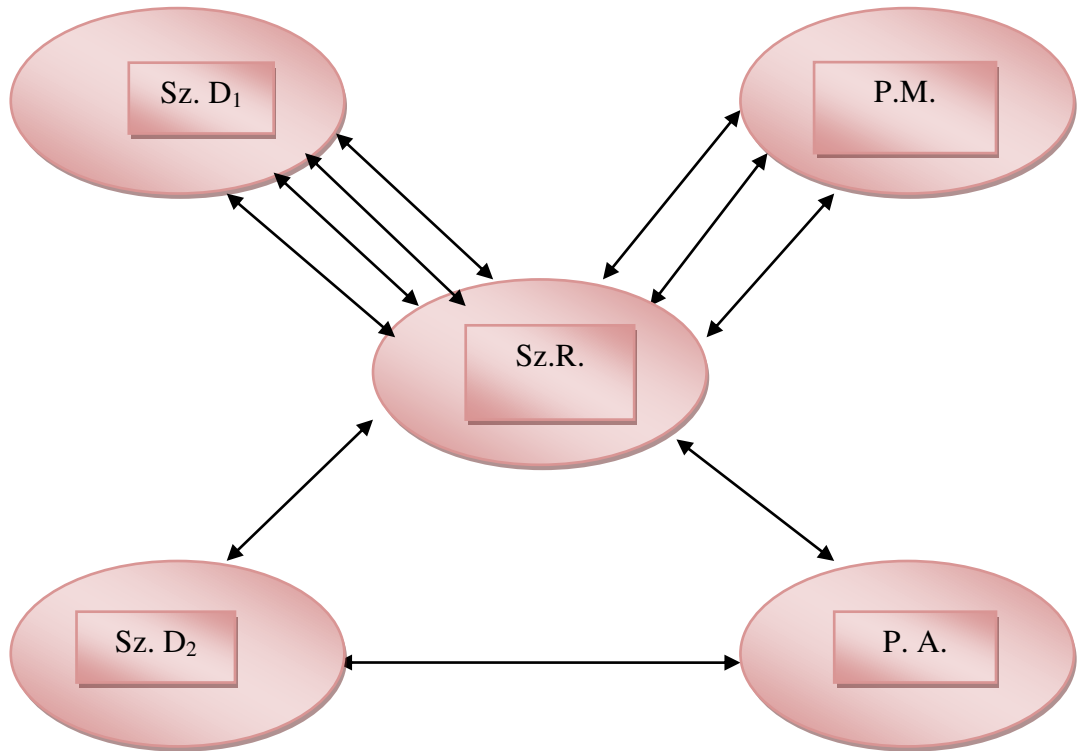
Szociometria

N ⁰	P.M.	P.Sz.	I.Sz	Sz.D ₁	Sz.R	Sz.D ₂	P.A.	Deklarált	Kölcsönös	Összeg
P.M.		6			1,3,4, 7,11, 14,17 18		11	7x	3x	10
P.Sz.	1,3,7, 11,18				6,7, 14,17	7		10x	-	10
I.Sz	1,4,7, 10,18	2			3,6,7, 8,10, 17		2	13x	-	13
Sz.D ₁	2,7, 11,12 14 17,18				1,2,3, 4, 6,7 , 8,10, 11,12 14 17,18	8		17x	4x	21
Sz.R.	2,3, 10,12 14 , 17,18	8	1	2,6,7 , 14		4,14	7,17	8x	9x	17
Sz.D ₂ .	2,11, 14	4			1,6,7, 10,12 ,14, 17,18		2,8,14	14x	2x	16
P.A.	3	6,14, 17, 18		4,11	2,8, 11,14 17	2,10		12x	2x	14

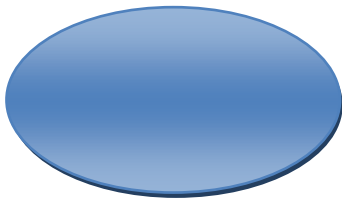
7. sz. táblázat. A 3. osztályos tanulók szociometriai kölcsönösségi táblázata

A kölcsönös kapcsolatokat a táblázaton belül dőlt, félkövér számmal jelöltem, a jelöletlen számok pedig a deklarált kapcsolatokat mutatják.

Szociogram

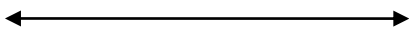

lány

fiú

kölcsönös kapcsolat

2. ábra. A 3. osztályos tanulók szociogramja

III.3.2. A 4. osztályos kérdőívek értékelése

P. P. (lány) számára – az általa kitöltött kérdőív alapján (8. táblázat) – tanulás szempontjából a csendes tanulási forma (85%) a legelőnyösebb, vélhetően csendben könnyebben és gyorsabban tanul. Hasonlóan magas eredményt (80%) ért el ugyanakkor az auditív tanulási formánál is. Ez alapján feltételezhető, hogy hallás után könnyebben tanul, ez is oka lehet a csend iránti igénynek. A múlt évi eredményeket (9. táblázat) összehasonlítva elmondható, míg az elmúlt évben a csendes tanulási stílus 100%-os maximális pontszámot kapott, minden más stílus viszont lényegesen alacsonyabbat, idén csökkent a különböző tanulási stílusok közötti különbség, a csendes és auditív stílus viszont megtartotta vezető szerepét. Ez értelmezhető úgy is, hogy a tanuló képes mélyebben értelmezni a kérdéseket, illetve reálisabban ítéli meg a saját képességeit, másrészt az is elképzelhető, hogy alkalmazkodik az osztálytermi elvárásokhoz.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	5	5	5	1	3	30	<u>24</u>	80
Vizuális	3	4	5	4	3		25	<u>19</u>	76
Mozgásos	1	5	3	1	1	5	30	<u>16</u>	53
Társas	1	5	3	5			20	<u>14</u>	70
Csend	3	4	5	5			20	<u>17</u>	85
Impulzív	1	5	5	1	5		25	<u>17</u>	68
Mechanikus	1	1	5	1			20	<u>8</u>	40

8. sz. táblázat. P. P. tanulási stílusa 2018-ban

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	1	1	3	5	5	5	30	<u>20</u>	66.7
Vizuális	5	1	1	4	4		25	<u>15</u>	60
Mozgásos	1	1	1	3	3	5	30	<u>14</u>	46.7
Társas	3	5	1	1			20	<u>10</u>	50
Csend	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100
Impulzív	1	1	1	1	1		25	<u>5</u>	20
Mechanikus	5	1	3	1			20	<u>10</u>	50

9. sz. táblázat. P. P. tanulási stílusa 2017-ban

P. P.-nek a szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 21 jelölése volt, 5 kölcsönös és 16 deklarált kapcsolat (26. táblázat). A szociogram alapján (4. ábra) a harmadik legnépszerűbb diák az osztályban, egyúttal ő az egyetlen olyan lány, aki rendszeres iskolába járó, mert a többi lány a roma kisebbséghez tartozik. A szociometriai kérdőív eredménye alapján tehát nem eltávolodó, visszahúzódó személyről beszélünk, hanem egy népszerű diákról. A csendes tanulási stílus vélhetően tehát nem zárkózott, visszahúzódó személyiségre utal, aki jobban szeret egyedül, magában tanulni, hanem arra a tényre, hogy hallás után tud könnyebben tanulni és a zaj zavarja a tanulásban. A tanulási stílus kérdőívben a társas tanulási forma 70%-ot kapott, ebből is arra következtethetünk, hogy olyan diákról van szó, aki szeret közösségben lenni.

Kedvenc tantárgya az ukrán, mert „sokat kell tanulni”, nem kedvelt tantárgy pedig a Helyem a világban, mondván, mert „jegyzetelni kell”.

A fogalmazás alapján az elképzelt életszínvonala reális, abban az iskolában szeretne tanár lenni, ahol ő is tanul. Alsós tagozatos tanító szeretne lenni, ezért a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán szeretne tovább tanulni, majd ezt követően dolgozni kíván a Dédai Általános Iskolában. Dolgozatában nem utal semmilyen formában a jövőbeli családi életére. Az iskolában jó tanuló, szorgalmas, ezért reálisnak tűnik a továbbtanulási szándéka.

Az önértékelési kérdőív alapján négy skálát különböztetünk meg, ezek a következők. Az S skálán 42 pontot ért el, ami azt jelenti, hogy 81 %-ban elégedett önmagával és a magabiztosságával. Az I. skála eredménye 12 pont, azaz 75%-ban elégedett az iskolai teljesítményével és bízik a saját jövőbeli sikereiben. Az O skálán szerzett 16 pont arra utal, hogy 100%-os bizalmat és megértést kap a családtagjaitól. A T skála 10 pontja alapján P.P. úgy érzi, 63%-ban tudja önmagát kifejezni a társas kapcsolataiban.

Az adatokat figyelembe véve reálisnak tűnik a kitűzött cél, P. P.-nek megvan hozzá a kellő kitartása, az iskolai teljesítménye szintén megfelelő. Saját bevallása szerint családjától is 100%-os támogatást kap. Meglepő ugyanakkor, hogy a dolgozatában nem említi meg a családját. A tanuló kitartására, tudásvágyára, az otthoni támogató környezetre építve és a megfelelő tanulási szokásokat kialakítva elérhető, hogy valóra váltsa céljait.

H. J. (fiú) a tanulási stílus kérdőíve alapján 85%-ban a csendes tanulási stílushoz tartozik leginkább (10. táblázat), számára akkor a legkönnyebb a tanulás, ha csend veszi körül. Ezt követi a mechanikus és a társas tanulási stílusok 75-75%-ban (10. táblázat). A csendes és a mechanikus stílusok kiegészítik egymást, mivel úgy a legkönnyebb bármit megtanulni szóról szóra, ha csend vesz körül. A múlt évi eredményekkel összehasonlítva sok eltérést tapasztalhatunk, például a 2017-es eredményekben a társas és a csendes stílusok érték el a legkevesebb pontszámokat (11. táblázat), 55%, illetve 45%-ot, az idei felmérésben viszont ez a két stílus érte el a legmagasabb eredményt (10. táblázat). A mechanikus stílus ugyanakkor a tavalyi és idei éven is kiemelkedő helyet foglal el.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	2	5	3	3	4	4	30	<u>21</u>	70
Vizuális	2	4	3	5	3		25	<u>17</u>	68
Mozgásos	5	2	1	5	2	3	30	<u>18</u>	60
Társas	3	3	5	4			20	<u>15</u>	75
Csend	5	4	3	5			20	<u>17</u>	85
Impulzív	2	5	2	3	2		25	<u>14</u>	56
Mechanikus	5	4	3	3			20	<u>15</u>	75

10. sz. táblázat. H. J. tanulási stílusa 2018-ban

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	5	1	4	5	3	30	<u>23</u>	76.7
Vizuális	5	1	3	4	2		25	<u>15</u>	60
Mozgásos	5	1	3	3	3	3	30	<u>18</u>	60
Társas	5	1	3	2			20	<u>11</u>	55
Csend	1	4	1	3			20	<u>9</u>	45
Impulzív	3	4	2	3	3		25	<u>15</u>	60
Mechanikus	5	5	4	5			20	<u>19</u>	95

11. sz. táblázat. H. J. tanulási stílusa 2017-ban

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 12 jelölése volt, mind a 12 jelölés deklarált (26. táblázat), azaz viszonzatlan maradt. Ebből következik, hogy a szociogramban elhatárolódik a többi diáktól (4. ábra). Ez alátámasztja a tanulási stílus eredményét, miszerint

szereti a csendet, mivel ilyenkor könnyebb mechanikus stílussal tanulni. Ez a két stílus számára a legelőnyösebb. Továbbá kiderült, kedvenc tantárgya az angol, mert véleménye szerint „az könnyű és megértem”, nem kedvelt tantárgya az ukrán, mert „nem tudok ukránul”.

Jövőképe a következőképpen rajzolódik ki. Az életszínvonal a reális, továbbtanulási tervek nem szerepelnek a fogalmazásban. Az egyértelmű, hogy Magyarországon szeretne dolgozni. A családi élet nem szerepelt a fogalmazásban. A kiválasztott szakma megfelel a tantárgyi eredményeinek. Youtuber akar lenni, már a játékokat is tudja, melyeket akar videóra felvenni. Véleményem szerint megfelelő szakmát akar választani, mert a mostani eredmények ennek megfelelőek, szereti a csendet, és nem társaságkedvelő, az önbizalma meg van hozzá (88%-ban elégedett önmagával) és ahhoz, hogy komputeres játékokat játsszon, az interneten pedig közzétegye véleményét, meglátásait, tapasztalatait, ehhez nem kell kitűnő eredményű tanulónak lennie. H. J. 50%-ban elégedett az iskolai teljesítményével. Az önértékelési eredményeket figyelembe véve, minden adottsága meg van céljai eléréséhez.

K. I. (fiú) számára legkézenfekvőbb tanulási stílus 95%-os eredményben a mechanikus tanulási stílus (12. táblázat), tanulás közben szóról szóra megtanulja, bemagolja a feladott házi feladatokat. Ezt követi az auditív stílus (83%), ami azt jelenti, hogy hallás után könnyebb a tanulás. Véleményem szerint K. I. hangosan és szóról szóra tanul, ehhez viszont szükséges a csend, ami pedig 80%-os eredményt ért el (12. táblázat). Összefoglalva K. I. kedveli a csendet, azért, mert hangosan ismétli és tanulja meg az anyagot. Az előző évi felmérésben teljesen más eredményeket ért el (13. táblázat).

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	3	5	4	5	3	30	<u>25</u>	83
Vizuális	3	1	1	1	2		25	<u>8</u>	32
Mozgásos	1	4	5	5	5	3	30	<u>23</u>	76
Társas	4	4	5	1			20	<u>14</u>	70
Csend	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	1	5	3	3	5		25	<u>17</u>	68
Mechanikus	5	5	5	4			20	<u>19</u>	95

12. sz. táblázat. K. I. tanulási stílusa 2018-ban

Skálák							Maximum	<u>Saját</u>	%
--------	--	--	--	--	--	--	---------	--------------	---

							eredmény	<u>eredmény</u>	
Auditív	1	2	5	1	1	5	30	<u>15</u>	50
Vizuális	5	3	1	5	1		25	<u>15</u>	60
Mozgásos	3	5	5	3	5	5	30	<u>26</u>	86.7
Társas	5	1	5	5			20	<u>16</u>	80
Csend	5	5	5	1			20	<u>16</u>	80
Impulzív	2	4	2	1	5		25	<u>14</u>	56
Mechanikus	1	4	5	5			20	<u>15</u>	75

13. sz. táblázat. K. I. tanulási stílusa 2017-ban

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 19 jelölése volt, ebből 2 kölcsönös volt, 17 jelölése viszont deklarált (26. táblázat). A szociogramban jól látható, hogy bal szélén helyezkedik el és két személlyel van kapcsolata, nincs központi helyzetben (4. ábra). Nincs ellenére, ha a társaival van, nem mondhatni, hogy társasági személy, mivel csak két kölcsönös kapcsolata van, ami viszont alátámasztja a tanulási stílus eredményeit.

Megtudtam még, hogy a kedvenc tantárgya a matematika, azért, mert az ő szavaival élve: „szeretek számolni”, illetve esetében nem kedvelt tantárgy az ukrán, azért mert „nem tudom megtanulni”.

Az elképzelt élete reális, érdekes, hogy először a munkáról ír és csak utána a tovább tanulásról. Az elképzelt életében először kimegy dolgozni külföldre, az Ő szavait használva: „mert Ukrajnában nincs jövő”. Ha már az anyagiak megfelelnek, akkor ott fog tanulni mezőgazdaságot, de ezt megelőzi, hogy az egész családja ott fog vele élni. A tanulási eredményei megfelelnek a kitűzött céljának.

B. T.-nek (fiú) a tanulási stílus kérdőív eredményei alapján 95%-ban a csendes tanulási stílus a legmegfelelőbb (14. táblázat). Ezt követi az auditív (80%) és a vizuális (76%) stílus, egyedül szeret tanulni mivel ilyenkor hangosan, mondja a leckét, amit képekkel segít tudatosítani. Ezt tulajdonképpen alátámasztja az előző évi felmérés eredményeit, mivel a korábbi eredmények azt mutatták, a vizuális tanulási stílus kapta a legmagasabb pontot, 92% - ot, és az auditív is hasonló eredményeket mutatott az ideihez (15. táblázat).

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	3	4	5	5	3	4	30	<u>24</u>	80

Vizuális	5	3	5	4	2		25	<u>19</u>	76
Mozgásos	5	3	3	5	3	3	30	<u>22</u>	73
Társas	1	3	4	5			20	<u>13</u>	65
Csend	5	5	5	4			20	<u>19</u>	95
Impulzív	1	5	2	2	1		25	<u>11</u>	44
Mechanikus	3	4	4	3			20	<u>14</u>	70

14. sz. táblázat. B. T. tanulási stílusa 2018-ban

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	1	5	5	5	5	3	30	<u>24</u>	80
Vizuális	5	5	5	5	3		25	<u>23</u>	92
Mozgásos	3	2	4	5	5	4	30	<u>23</u>	76.6
Társas	1	3	5	1			20	<u>10</u>	50
Csend	1	3	5	5			20	<u>14</u>	70
Impulzív	1	5	5	5	4		25	<u>20</u>	80
Mechanikus	3	1	5	1			20	<u>10</u>	50

15. sz. táblázat. B. T. tanulási stílusa 2017-ban

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 18 jelölése volt, ebből 1 kölcsönös, a többi 17 deklarált kapcsolat (26. táblázat). Ez az eredmény alátámasztja a tanulási stílus kérdőívének eredményeit, mely szerint szeret csendben és fennhangon tanulni. A szociogramban a jobb sarokban foglal helyet (4. ábra), és egy személyen keresztül van kapcsolat a többiekkel. Kedvenc tantárgy a torna, mert „szeretem a sportot”, nem kedvelt tantárgy a matematika, azért mert „nem szeretem, mert nem értem”.

A jövőképe a következő. Az elképzelt jövő mondhatni reális. A fogalmazás ellentmondásos, miszerint úgy kezdi, nem akar továbbtanulni, de a végén már azt írja, hogy szeretne diplomát szerezni. A családi élet nem kapott szerepet a fogalmazásában. A tantárgyi eredménye az egyik elképzeléshez – ahhoz, hogy orvos legyen – nem elegendő, míg a másikhoz, – hogy híres focista legyen – megfelel, de ez az álom igen távolinak mondható. A kettő közül mi is szeretne lenni, nem derül ki konkrétan a fogalmazásából. Az önértékelési eredményeit figyelembe véve 25 pontot ért el, ami azt jelenti, 50%-ban elégedett önmagával. Az orvosi szakma nem reális számára, mert nincs meg a kitartása, és nem áll rendelkezésére a megfelelő tudás sem, mivel az önértékelési kérdőívben 4 pontot ért el az iskolai skálán, ami

azt jelenti, hogy 25 %-ban elégedett az iskolai teljesítményével. Az eredményeket figyelembe véve inkább a focizás lenne számára a megfelelőbb.

I.R. (fiú): a kitöltött tanulási stílus kérdőív alapján számára akkor legelőnyösebb a tanulás, ha csend veszi körül, mert 100%-osan a csendes tanulási stílushoz tartozik (16 táblázat). Ezt követik az auditív és a mechanikus tanulási stílusok egyforma eredménnyel (80%). Akkor a legelőnyösebb a tanulás I.R. számára, ha csend van, és hangosan ismételve megtanulja szóról szóra az egész házi feladatot. A múlt évi eredménnyel nincs egyezés, mert akkor az auditív tanulás stílus kapta a legmagasabb százalékot (100%). Érdekes tény, hogy a csendes és mechanikus tanulási stílusok a 2017-esfelmérésben az utolsó helyen szerepeltek (40%), egy év elteltével pedig vezető szerepet töltenek be.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	3	1	5	5	5	5	30	<u>24</u>	80
Vizuális	1	1	3	5	5		25	<u>15</u>	60
Mozgásos	5	1	5	5	1	5	30	<u>22</u>	73
Társas	1	5	3	1			20	<u>10</u>	50
Csend	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100
Impulzív	5	5	1	1	1		25	<u>13</u>	52
Mechanikus	5	5	5	1			20	<u>16</u>	80

16. sz. táblázat. I. R. tanulási stílusa 2018-ban

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	5	5	5	5	5	30	<u>30</u>	100
Vizuális	5	1	1	5	1		25	<u>13</u>	52
Mozgásos	3	1	3	1	1	5	30	<u>14</u>	46.7
Társas	1	1	1	5			20	<u>8</u>	40
Csend	1	1	5	1			20	<u>8</u>	40
Impulzív	1	5	1	1	5		25	<u>13</u>	52
Mechanikus	5	1	1	1			20	<u>8</u>	40

17. sz. táblázat. I. R. tanulási stílusa 2017-ban

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 12 jelölése volt, 5 kölcsönös és 7 deklarált kapcsolat (26. táblázat), ő a harmadik legnépszerűbb gyerek az osztályban. Ez az eredmény nem támasztja alá, épp ellenkezőleg, ellentmond a tanulási stílusának. A szociogram alapján nincs közvetett kapcsolata a legnépszerűbb diákkal (P.D.), viszont ő, P.P. és S.D. együtt bezárnak egy háromszöget, és S. A.-val pedig három lánc köti össze (4. ábra).

Kedvenc tantárgya az angol, mert „nagyon könnyű”, nem kedvelt tantárgy pedig az ukrán, mert „nagyon nehéz”.

Így képzelel el a jövőjét. Az elképzelt élet nem mondhatni teljesen reálisnak, mivel igen kicsi az esélye annak, hogy az olaszországi focicsapatban legyen csatár, bár lehetőségekkel teli világban élünk, ezért sikerülhet is. Hogy valóra váltsa az álmát, a 4. osztály befejezése után Magyarországon szeretne egy sportiskolában továbbtanulni, híres focista csatár lenni. De ha nem sikerül ez az álma, akkor legókat szeretne készíteni egy nagy gyárban. Ez az elképzelés inkább tűnik reálisnak. A család szerepe nem jelenik meg a fogalmazásban. Tanulmányi eredményeit figyelembe véve lehetne belőle bárki más is. Az önértékelést figyelembe véve a légókészítés elérhető jövőkép.

S. D. (fiú): a tanulási stílusok közül számára a legelőnyösebb a mozgásos tanulási stílus 86 %-ban. Ami azt jelent, hogy a tanulás folyamata során különböző mozdulatokat csinál és ehhez a mozdulatokhoz köti a tananyagot, ilyen mozdulatok például a kezek mozgása. Ezt követi három tanulási stílus is, melyekre ugyanannyi pontot kapott, ezek a következők: a vizuális, a csendes és a mechanikus stílusok (80%) (18. táblázat). A tavalyi eredményekkel összehasonlítva, sok eltérés, változás figyelhető meg. Érdekes, hogy a mozgásos stílus egy év alatt az utolsó helyről úgymond első lett 36,7%-ról – 86%-ra változott meg az eredmény (19. táblázat). A csendes és a vizuális stílusok nem mutatnak ilyen nagy arányban változást, de valamelyest ezek a számok is csökkentek az előző 20%-ot az utóbbi pedig 4%-ot (19. táblázat).

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	2	1	2	2	5	1	30	<u>13</u>	43
Vizuális	4	1	5	5	5		25	<u>20</u>	80
Mozgásos	5	1	5	5	5	5	30	<u>26</u>	86
Társas	4	1	5	3			20	<u>13</u>	65

Csend	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	3	5	3	3	4		25	<u>18</u>	72
Mechanikus	3	3	5	5			20	<u>16</u>	80

18. sz. táblázat. S. D. tanulási stílusa 2018-ban

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	5	1	5	3	3	30	<u>22</u>	73.3
Vizuális	5	1	5	5	5		25	<u>21</u>	84
Mozgásos	3	1	1	1	1	4	30	<u>11</u>	36.7
Társas	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Csend	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100
Impulzív	4	5	1	1	2		25	<u>13</u>	52
Mechanikus	5	1	3	3			20	<u>12</u>	60

19. sz. táblázat. S. D. tanulási stílusa 2017-ban

A szociometria kölcsönösségi táblázatban összesen 14 jelölése volt, ebből 6 kölcsönös és 8 deklarált, vagyis viszonzatlan (26. táblázat). Ő a második legnépszerűbb diák az osztályban. A szociogramban (4. ábra) S. D. két háromszögnek is az egyik szöge, háromszöget zár be S.D, I. R. és P.P., valamint S. D., P.D. és P.P. A szociogram alapján bátran állíthatom azt, hogy S.D. egy társasági személy, szeret a társaival lenni, valamint nagy befolyása is van rájuk. A társas kapcsolata nem köthető össze a tanulási stílusával, mert figyelembe véve az eredményeit, inkább egyedül szeret tanulni.

Kedvenc tantárgya a matematika, mert „nagyon könnyen megy”, nem kedvelt tantárgya pedig az ukrán, azért mert „nagyon nehéz és rossz a tanár”.

A jövőbeli elképzelései a következők. Az elképzelt élet egy kicsit irreális, vannak olyan tervei, melyek nem biztos, hogy elérhetőek a számára. A negyedik osztály elvégzése után a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumban szeretné folytatni a tanulmányait, majd ezt követően Debrecenben, mert ezekben az intézményekben tanult több hozzátartozója. Építész szeretne lenni és terveiben szerepel, hogy Amerikában fog dolgozni. A család nem kapott szerepet a dolgozatában. A mostani tanulmányi eredményei nem biztos, hogy megfelelnek az elképzelt pályához. Az önértékelési adatokat figyelembe véve kétséges, hogy

megvan a kitartása (ami a kérdőív adatai alapján 54%-ban biztos saját magában) és tudása (37%-ot ért el a 100%-ból, ami azt jelenti, hogy ő maga sem bízik értelmi képességeiben) ahhoz, hogy Amerikában dolgozzon, de bármi lehetséges. Meglátásom szerint fennáll annak az esélye, hogy szüleinek nagyon nagy elvárásai vannak vele szemben és ő nem képes megfelelni ezeknek az elvárásoknak.

H. L. (fiú): a tanulási stílus kérdőíve alapján számára a legeredményesebb tanulási stílus 85%-ban a társas stílus, ezt követik 70%-os eredményekkel a mozgásos és a mechanikus stílusok (20. táblázat). A mozgásos és a mechanikus stílusok együttese, kapcsolata megmagyarázható, mert miközben „bemagolja” az anyagot, aközben tud gesztikulálni vagy sétálni. A társas stílus nem kapcsolódik ezekhez, összehasonlítva a tavalyi eredménnyel, a társas stílus az utolsó volt 55%-ban (21. táblázat). Feltételezem, hogy a társas stílus azért lett első, mert szeretne többet a társaival lenni, de ez nem valósul meg valamilyen oknál fogva. Ezt a feltevésemet alátámasztja a szociogram is mivel kívülálló (4. ábra).

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	1	1	1	5	3	2	30	<u>13</u>	43
Vizuális	5	1	1	5	4		25	<u>16</u>	64
Mozgásos	3	2	5	5	5	1	30	<u>21</u>	70
Társas	5	5	2	5			20	<u>17</u>	85
Csend	3	1	2	1			20	<u>7</u>	35
Impulzív	1	5	2	4	3		25	<u>15</u>	60
Mechanikus	5	1	4	4			20	<u>14</u>	70

20. sz. táblázat. H. L. tanulási stílusa 2018

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	2	1	5	5	5	30	<u>23</u>	76.7
Vizuális	5	3	1	5	5		25	<u>19</u>	76
Mozgásos	3	5	3	3	1	5	30	<u>20</u>	66.7
Társas	3	5	1	2			20	<u>11</u>	55
Csend	5	3	5	5			20	<u>18</u>	90
Impulzív	1	5	1	5	2		25	<u>14</u>	56

Mechanikus	5	5	3	2			20	<u>15</u>	75
------------	---	---	---	---	--	--	-----------	------------------	----

21. sz. táblázat. H. L. tanulási stílusa 2017

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 19 jelölése volt, és mind a 19 jelölés deklarált kapcsolat lett (26. táblázat). A kölcsönösségi táblázat nem támasztja alá a társas tanulási stílust, inkább megcáfolja azt. A szociogramban felül található, elkülönülve a társaitól (4. ábra). Kedvenc tantárgya az olvasás, azért mert „hogyan jól tudjak olvasni, és hogy legyen szókinccsem”, nem kedvelt tantárgy az ukrán, azért mert „nehéz megtanulni”.

A jövőre való tervei a következők. A jövőbeli elképzelései reálisak. Nem szerepelnek a dolgozatában továbbtanulási tervek, csak annyi, hogy villanyszerelőként fog dolgozni. A család nem jelenik meg, nem kap szerepet. A tantárgyi eredményei nem biztos, hogy elegendőek lesznek. Az önértékelési kérdőív eredménye szerint ahhoz, hogy valóra váljon az álma, először magabiztosabbnak kell lennie és a tanulmányiban is előrébb kell, hogy haladjon, hogy megszerezze a megfelelő tudást a kiválasztott szakmához.

B. R. (fiú): a tanulási stílus kérdőív alapján számára a legelőnyösebb tanulási stílus 96%-ban a mozgásos tanulás (22. táblázat). Ezt követi a vizuális és a csendes tanulási stílusok 80%-ban (22. táblázat). Összevetve a mostani és az ezt megelőző adatokat, nem találunk egyezéseket, mivel tavaly a legmagasabb, 100%-os eredményt a csendes tanulási stílus érte el (23. táblázat), ami az ideai kérdőívben feldolgozott adatok alapján mindössze 80 %-ot kapott. A mozgásos pedig, ami az utolsó helyen volt (53,3%) az lett az első az ideai felmérés alapján.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	4	2	1	4	2	1	30	<u>14</u>	46
Vizuális	3	4	5	4	4		25	<u>20</u>	80
Mozgásos	5	5	5	4	5	5	30	<u>29</u>	96
Társas	1	4	1	4			20	<u>10</u>	50
Csend	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	5	1	2	4	4		25	<u>17</u>	68
Mechanikus	5	4	4	1			20	<u>14</u>	70

22. sz. táblázat. B. R. tanulási stílusa 2018

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	5	5	5	5	2	30	<u>27</u>	90
Vizuális	5	4	5	5	5		25	<u>24</u>	96
Mozgásos	1	3	5	1	1	5	30	<u>16</u>	53.3
Társas	3	5	5	5			20	<u>18</u>	90
Csend	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100
Impulzív	3	1	1	5	2		25	<u>12</u>	48
Mechanikus	3	1	5	1			20	<u>10</u>	50

23. sz. táblázat. B. R. tanulási stílusa 2017

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 9 jelölése volt, és mind a 9 jelölés viszonzatlan maradt, vagyis mind deklarált kapcsolat (26. táblázat). A kölcsönösségi táblázat nem cáfolja, de nem is erősíti meg a tanulási stílus eredményét, de ha figyelembe vesszük azt, hogy a csendes tanulási stílus 80%-ot ért el, akkor elmondhatjuk, hogy lehetséges mégis egyedül szeret tanulni és nincs ellenére az egyedüllét sem. A szociogramban el van határolódva a többiektől. Kedvenc tantárgy a matematika, mert „abból kapunk több jegyet”, kevésbé kedvelt tantárgy az ukrán, mert „alig értem meg”.

A jövőképe a következő. Az elképzelt életszínvonala reális. Nem szerepel konkrétan a fogalmazásban, hogy tovább szeretne tanulni, ellenben tudja, hogy mivel szeretne foglalkozni és hol szeretne dolgozni. A család nem kapott szerepet a dolgozatában. Az elképzelt szakma a következő: autószerelő és autóvezető (taxis) szeretne lenni, ez megfelel a tanulmányi eredményeinek. Az önértékelésben elért eredmények szerint reálisak az álmái, ha kitartó, akkor nagyon magas a valószínűsége, hogy elérheti a kitűzött célt. Az önértékelési adatok szerint a kitartása megvan, mivel 72%-os eredményt ért el, valamint, ha taxis szeretne lenni, előnyére válik, hogy 100%-osan meg tudja mutatni saját magát mások előtt.

S. A. (fiú): számára legmegfelelőbb tanulási stílus 90% -ban a csendes tanulási stílus. Legkönnyebben akkor tanul jól, ha csend veszi körül és nem zavarja senki. Ezt követi 2% különbséggel a vizuális tanulás 88%-kal (24. táblázat).

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	4	2	4	1	5	1	30	<u>17</u>	56

Vizuális	5	2	5	5	5		25	<u>22</u>	88
Mozgásos	5	2	5	1	1	5	30	<u>19</u>	63
Társas	2	5	5	1			20	<u>13</u>	65
Csend	5	4	4	5			20	<u>18</u>	90
Impulzív	5	5	1	4	4		25	<u>19</u>	76
Mechanikus	5	1	5	3			20	<u>14</u>	70

24. sz. táblázat. S. A. tanulási stílusa 2018

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 13 jelölése volt, ebből 3 kölcsönös és 10 deklarált kapcsolat (26. táblázat), a 3 kölcsönös jelölés egy személlyel van I. R.-val. Véleményem szerint a szociogram alátámasztja a tanulási stílus eredményét, mivel 90%-ban szeret csendben tanulni, a maradék tízben pedig I. R.-vel szeret lenni. S. A. egy visszahúzódó, magának való, önbizalomhiányos gyerek, nehezen szerez új barátokat és nem alakít ki új kapcsolatokat az osztálytársaival, csak a már meglévő barátaival van kapcsolata. Ezt a feltevésemet az összes kérdőív alátámasztja, tanulni csendben, egyedül szeret, csak egy kapcsolata van, az önértékelés szerint 48%-ban biztos önmagában és a társas kapcsolatok során csak 50%-ban tud önmaga lenni.

Kedvenc tantárgya a torna, mert „mozgunk”, nem kedvelt tantárgy az ukrán, mert „idegen nyelv és nehezen tanulom meg (ez a válasz meglepő, mivel kétnyelvűek a szülei, az édesanyja ukrán) és az angol, azért mert „azt is nehezen tanulom meg”.

A jövőbeli tervei a következők. Reálisan képzei el az életét, szeretne továbbtanulni a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumban, majd pedig Magyarországon rendőrként kíván elhelyezkedni. A családi életre való elképzelései nem nyilvánulnak meg a fogalmazásban. A tanulási eredményeit figyelembe véve meg is valósulhat ez az elképzelése. Az önértékelést figyelembe véve nem biztos, hogy eléri az álmát, mert nem elég magabiztos, a társaságban nem tud könnyen megnyílni és önmaga lenni, ez pedig hátrány, mivel a rendőr úgymond egy társasági személy, munkája miatt gyakran van emberek társaságában.

P. D. (fiú): a tanulási stílus kérdőív eredménye szerint 100% -osan a csendes tanulási stílushoz tartozik (25. táblázat), miszerint akkor a legkönnyebb és eredményesebb a számára a tanulás, ha egyedül van, és nem zavarják. Ezt követi 96% -ban a vizuális tanulási stílus, ami azt jelenti, hogy a csend mellett még előnyös a számára, ha képekkel, rajzokkal kiegészíti a tanulási folyamatát.

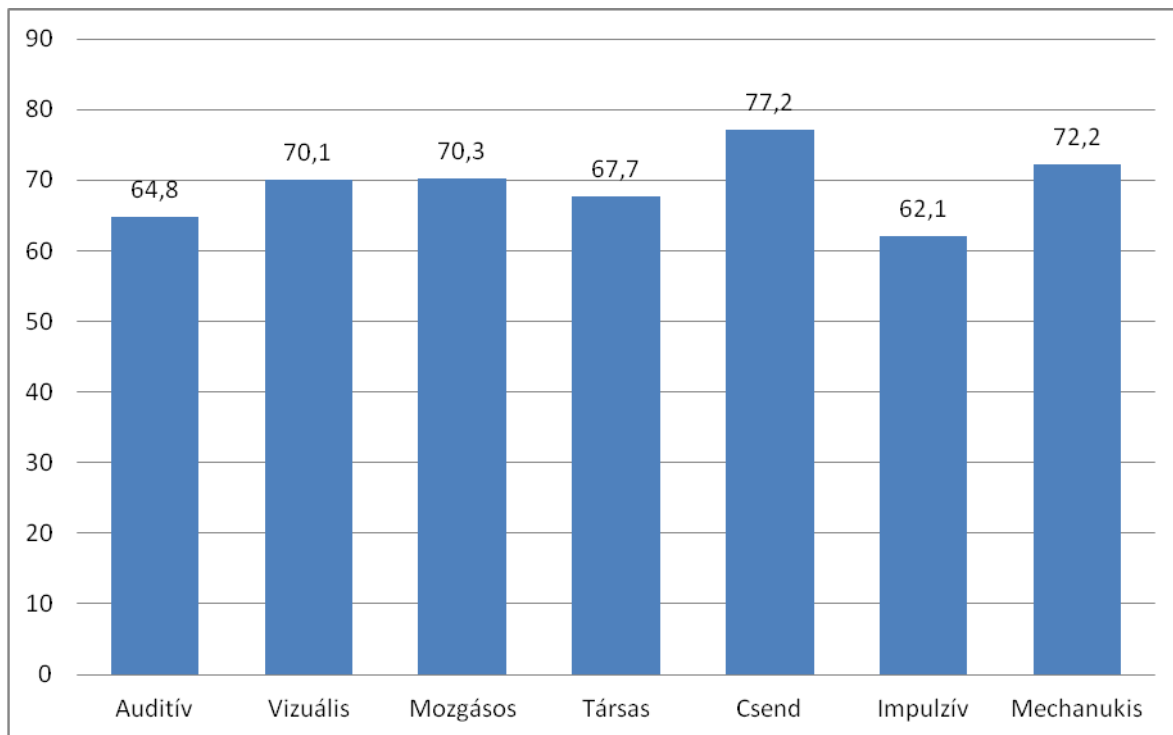
Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	1	1	5	5	5	1	30	<u>18</u>	64
Vizuális	5	4	5	5	5		25	<u>24</u>	96
Mozgásos	5	1	5	1	1	5	30	<u>18</u>	64
Társas	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Csend	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100
Impulzív	5	5	2	4	4		25	<u>20</u>	80
Mechanikus	4	1	5	5			20	<u>15</u>	75

25. sz. táblázat. P. D. tanulási stílusa 2018

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 13 jelölése volt, ebből 8 kölcsönös és 5 deklarált kapcsolata rajzolódott ki (26. táblázat). Ő a legnépszerűbb tanuló az osztályban, a szociogram alapján (4. ábra) neki van a legtöbb diákkal kapcsolat (P.P., S.D., K.I., B.T.). P.D. számára nem terhesek a társas kapcsolatok, szeret a barátaival lenni, ezt a feltevésemet alátámasztja mind a szociogram, mind a tanulási stílus kérdőív, mivel a harmadik legmagasabb eredményt elért stílus a társas 80% (25. táblázat). Viszont akkor a legeredményesebb a tanulása, ha csend veszi körül, fontos számára a tanulmányi teljesítménye és az elért eredménnyel 100%-ban elégedet, ahogy kiderült az önértékelési kérdőívből, valamint a társai közelében szintén 100%-ban tud önmaga lenni.

Kedvenc tantárgya az angol, mert „kedves Erzsébet néni”, nem kedvelt tantárgy pedig az ukrán, mert „nagyon nehéz és nem értem”.

A jövőbeli elképzelései a következők. Az elképzelt életszínvonal a fogalmazás alapján reális, 10 év múlva Budapesten képzelel el magát, ahol informatikusként dolgozik. Azért Budapesten szeretne élni, mert a szüleivel meglátogatták a várost és az első benyomása ez volt: „nagyon megfogott a város természetes csendje, nem nagyon zajos”. A 4. osztály elvégzése után szeretne a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumban tovább tanulni, mert ott új kihívások várnak rá, majd le szeretne diplomázni. A fogalmazásban nem utal családra. A továbbtanulási elképzelése reálisnak tűnik, mivel az eredménye megfelelnek az elvárásainak. Az önértékelés alapján képes elérni célját, csak egy kicsit magabiztosabbnak kell lennie.

3.ábra A 4. osztályos tanulási stílus kérdőív eredménye %-ban

A 4. osztályos tanulók tanulási kérdőíveinek összesítéséből az derül ki, hogy a legeredményesebb stílus a tíz gyerek számára a csendes tanulási stílus 77,2%-ban, ezt követi a mechanikus (72,2%) és a mozgásos stílus (70,3%) (3. ábra). Érdekes, hogy az auditív stílus a tavalyi eredményhez képest, ahol az első volt az összesítésben, utolsó előtti lett egy év leforgása alatt. Ennek az is lehet az oka, hogy az első kérdőív kitöltése után tavasszal új tanárnőt kapott az osztály, és az új tanítási módszerek hatására változott a tanulási folyamathoz való viszonyulás is.

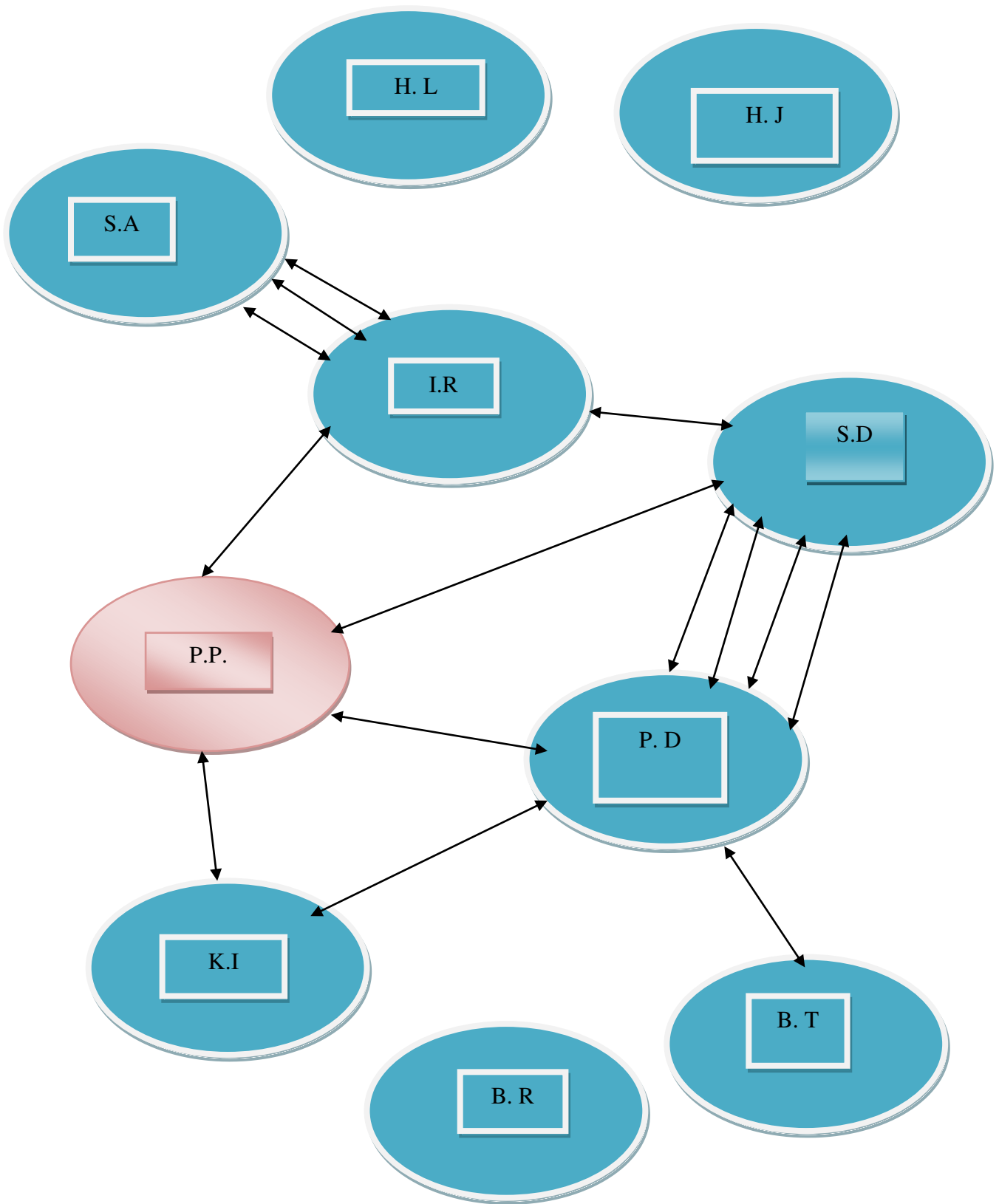
Szociometria

Kölcsönösségi táblázat

26. sz. táblázat. A 4. osztályos tanulók szociometriai kölcsönösségi táblázata

N ⁰	P.P.	B.T	P.D	H.J.	S.A	S.D	H.L	K.I.	B.R	I.R.	Dek. kap	Köl. kap	Ö
P.P			1,2, 4,7, 16, 17	13	4	2,3, 4,7, 11, 16, 17		8	8,14	2,6, 10	16x	5x	21
B.T	7		1,4, 6,7, 8,12 16, 17			2,4, 7,10 ,16, 18				3,11 16	17x	1x	18
P.D	7,17	2,4				2,4, 10, 11, 12		14		3,6, 8	5x	8x	13
H.J			6,7, 11,1 4,17 ,18		2,7, 12, 14					2,8	12x	-	12
S.A	14		3,6, 7,17			1,3, 14	8			2,4, 12, 18	10x	3x	13
S.D	1,8, 16, 18		2,3, 4,7, 10, 12, 17							2,6, 10	8x	6x	14
H.L		8,12	3,6, 7		2,7, 11 ,14, 16, 17, 18	6,11 ,17		12		2,8, 10	19x	-	19
K.I	1,7, 8,14 ,17, 18		3,7, 11, 14, 16, 17			2,4, 7,10 ,12, 14, 17				6	17x	2x	19
B.R	7,18		1,7			2,11	12	2,4			9x	-	9
I.R	2,7, 16, 17				2,4, 7,10 ,12	6,11 ,18					7x	5x	12

Szociogram

4. ábra. A 4. osztályos tanulók szociogramja

III.3. 3. Az 5. osztályos eredmények értékelése

L.R. (lány) tanulási stílus kérdőívének eredménye megegyezik a múlt évben végzett felmérés eredményével, a leghatékonyabb stílus számára a csendes, 80%-ban (27-28. táblázatok). Ebben az egy stílusban nem történt változás, a többről nem mondható el ez, minden más tanulási stílus eredménye nőtt az első kérdőív eredményeihez képest. Azok közzé a tanulók közzé tartozik, akik nem szeretnek csoportban vagy párban tanulni, L.R. leginkább a csendet tolerálja.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	1	2	5	5	5	4	30	<u>22</u>	73
Vizuális	3	5	4	3	1		25	<u>16</u>	64
Mozgásos	5	2	5	3	4	3	30	<u>22</u>	73
Társas	5	5	1	1			20	<u>12</u>	60
Csend	4	5	4	3			20	<u>16</u>	80
Impulzív	1	2	1	5	5		25	<u>14</u>	56
Mechanikus	1	4	4	5			20	<u>14</u>	70

27. sz. táblázat. L. R. tanulási stílusa 2018

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	2	3	4	4	3	1	30	<u>17</u>	56,6
Vizuális	1	2	4	2	1		25	<u>10</u>	40
Mozgásos	1	1	2	3	2	4	30	<u>13</u>	43,3
Társas	4	5	1	1			20	<u>11</u>	55
Csend	2	5	4	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	2	1	1	3	4		25	<u>12</u>	48
Mechanikus	5	1	5	3			20	<u>14</u>	70

28. sz. táblázat. L. R. tanulási stílusa 2017

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 19 jelölése volt, ebből 7 kölcsönös és 12 deklarált (47. táblázat). A 7 kölcsönös kapcsolat 3 emberrel (P.M., A.A., Sz.B.) köti össze L.R.-t, van akivel egyszeres, míg mással többszörös a választás. Neki van a negyedik legtöbb kölcsönös kapcsolata, és ebből következtetve nem zárkozik el a csoporttól, ezt a feltevésemet bizonyítja az is, hogy a csend tanulási stílust megegyező eredménnyel

követi a mozgásos és az auditív stílusok 73%-kal (27. táblázat). A szociogramban a bal felső sarokban található (6. ábra). A kérdőívben kiderült még, hogy a kedvenc tantárgya az ukrán nyelv, mert „mindig megtanulom, amit kell”. Nem kedvelt tantárgy az ének, mert „nehéz a házi feladat”.

Állítások száma	IV. oszlop	V. oszlop	VI. oszlop	VII. oszlop
(c) válaszok száma	3	4	3	5
(d) válaszok száma	4	4	4	2
(a)+(b) válaszok száma	3+4=7	4+4=8	3+4=7	5+2=7

29. sz. táblázat. L. R. hajlam és hivatás kérdőívének eredménye

A hajlam és hivatás kérdőívben nem jött ki konkrét eredmény, mivel az a (4 pont) és b (4 pont) válaszok száma megegyezik. A rendszer és a folyamatok főcsoportba tartozik, ahol átlagos eredményt ért el (8 pont) (29. táblázat), de még pontosan nem lehet megmondani, hogy ezen belül melyik lesz számára a legmegfelelőbb hivatás. Mindkét irányba elindulhat majd, ha ez megváltozik és az „a” válaszok száma lesz több, akkor az azt jelenti, hogy ő a szavak embere és számára megfelelő szakma például az ügyvédé vagy könyvtárosé. Viszont ha a „b” válaszok lesznek többségben, akkor a számszerű adatok, valamint a tények érdeklik, ilyen szakma például a könyvelőé. Ebből arra következtettek, hogy mindkét irányba egyenlő érdeklődéssel indulhat el. Ezt a feltevésem indokolt, de figyelembe véve a kérdőívek eredményeit, inkább a szavak embere és ehhez megfelelő hivatást érdemes majd választania.

D. M. (fiú) esetében az előző tanulási stílus kérdőív kitöltésénél három 100%-os eredmény is kijött (31. táblázat), most viszont ez a három lecsökkent egy tanulási stílusra, ami nem más, mint a csendes tanulási stílus 100%-ban (30. táblázat). Legnagyobb változás a társas tanulási stílusnál figyelhető meg, ami az előző évi eredményben 100%-os volt (31. táblázat), most pedig ez érte el a legkevesebb százalékot, 60%-at (30. táblázat). A többi stílus eredményénél kisebb változásokat figyelhetünk meg, egyesek csökkentek, míg mások nőttek.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	1	5	3	5	5	5	30	<u>24</u>	80
Vizuális	1	1	5	5	5		25	<u>17</u>	68
Mozgásos	5	5	5	3	1	5	30	<u>24</u>	80

Társas	5	1	5	1			20	<u>12</u>	60
Csend	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100
Impulzív	4	5	5	5	5		25	<u>24</u>	96
Mechanikus	5	3	5	1			20	<u>14</u>	70

30. sz. táblázat. D. M. tanulási stílusa 2018

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	5	5	5	5	5	30	<u>30</u>	100
Vizuális	1	1	3	4	5		25	<u>14</u>	56
Mozgásos	6	5	1	5	4	1	30	<u>21</u>	70
Társas	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100
Csend	5	5	5	5			20	<u>20</u>	100
Impulzív	3	5	4	5	3		25	<u>20</u>	80
Mechanikus	5	1	5	3			20	<u>14</u>	70

31. sz. táblázat. D. M. tanulási stílusa 2017

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban 16 jelölése volt összesen, ebből 14 deklarált és 2 kölcsönös (47. táblázat), ami érdekes, ez a kölcsönös kapcsolat nem fiúval van, hanem egy lánnyal (A.A). D. M.-nek van a legkevesebb kölcsönös kapcsolata, ami alátámasztja a tanulási stílusban kijött eredményt. A szociogram bal alsó részén található és két nyíl révén kapcsolódik a csoport többi tagjához (6. ábra). A kedvenc tantárgya az informatika, mert „gépezhetünk”, nem kedvelt tantárgya a magyar, mert „ordibálnak”.

Állítások száma	I.oszlop	II. oszlop	III. oszlop	IV. oszlop
(a) válaszok száma	2	4	4	2
(b) válaszok száma	6	5	1	4
(a)+(b) válaszok száma	2+6=8	4+5=9	4+1=5	2+4=6

32. sz. táblázat. D. M. hajlam és hivatás kérdőívének eredménye

A hajlam és hivatás kérdőívben a második oszlop rendszer és folyamat főcsoportban ért el átlagos eredményt (9 pont), a „b” válaszok voltak többségben (5 pont) (32. táblázat). Ebből arra a következtetésre jutok, hogy D.M. számára a legjobb szakmák, amiben eredményeket érhet el, és szeretné is, azok, ahol számszerű adatokkal kell foglalkozni és a

tények a fontosak, ilyen például a bankár vagy közgazdász. Valószínűleg megfelelők lehetnek számára ezek a hivatások mivel, tolerálja a csendet, viszont a társas kapcsolata alapján tud az emberek között érvényesülni.

P. E.-nél (lány) a tanulási stílus kérdőíveket összehasonlítva más eredmény jött ki ebben az évben, mint tavaly. A tavalyi évben az auditív tanulási stílus érte el a legmagasabb százalékot (83,3%) (34. táblázat), ebben az évben viszont a vizuális tanulási stílus lett 76%, az auditív csak 70% (33. táblázat). Érdekes, hogy a két stílus hogyan váltotta fel egymást, mivel mondhatjuk rájuk, hogy ellenkező stílusok. Míg az auditív stílushoz a hallást, mint érzékszervet használjuk, addig a vizuálishoz a látást.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	1	5	1	5	4	5	30	<u>21</u>	70
Vizuális	5	2	2	5	5		25	<u>19</u>	76
Mozgásos	4	1	1	2	3	5	30	<u>16</u>	53
Társas	4	1	1	5			20	<u>11</u>	55
Csend	1	1	5	1			20	<u>11</u>	55
Impulzív	2	4	1	3	3		25	<u>13</u>	52
Mechanikus	2	2	2	3			20	<u>9</u>	45

33. sz. táblázat. P. E. tanulási stílusa 2018

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	4	1	5	5	5	5	30	<u>25</u>	83,3
Vizuális	4	2	5	2	3		25	<u>16</u>	64
Mozgásos	2	1	3	2	3	1	30	<u>12</u>	40
Társas	3	1	4	5			20	<u>13</u>	65
Csend	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	3	3	5	2	4		25	<u>17</u>	68
Mechanikus	5	1	1	1			20	<u>8</u>	40

34. sz. táblázat. P. E. tanulási stílusa 2017

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 17 jelölése volt és mind a 17 jelölés viszonzatlan maradt, vagyis deklarált kapcsolatokról beszélünk (47. táblázat). Ennek

következtében a szociogramban P.E. teljesen elhatárolódik a csoporttól és egyedül szerepel (6. ábra). Kiderült még, hogy a kedvenc órája a rajzóra, mert „tudok rajzolni”, nem kedvelt tantárgy a matematika, mert „nem tudom a feladatokat”.

Állítások száma	I. oszlop	II. oszlop	III. oszlop	IV. oszlop
(a) válaszok száma	5	5	-	3
(b) válaszok száma	-	2	4	3
(a)+(b) válaszok száma	5+0=5	5+2=7	0+4=4	3+3=6

35. sz. táblázat. P. E. hajlam és hivatás kérdőívének eredménye

P.E. a hajlam és hivatás kérdőív eredményében szintén a második oszlopba a rendszer és folyamatok főcsoportba tartozik, ahol átlagos eredményt ért el (7 pont), ezen belül az „a” válaszainak eredmény volt több (5 pont) (35. táblázat). Ami arra enged következtetni, hogy számára az a szakma a legmegfelelőbb, ahol tudni kell bánni a szavakkal, ilyenek például a különböző szintű adminisztrátorok. Ezt az eredményt a szociogram megcáfolja, mivel nincs társas kapcsolata, ez lehet, azért mert a többiek kiközösítik, vagy nem tud bánni a szavakkal, így az emberekkel sem.

P.M. (lány) számára a tanulási stílus eredményeit figyelembe véve a legmegfelelőbb a vizuális tanulási stílus 88%-ban (36. táblázat). Tavalyi eredményei nincsenek, mivel csak ebben az évben jár az osztályba, az első négy osztályban ukrán csoportban tanult. Könnyebb számára, ha képekkel, rajzokkal vagy ábrákkal van szemléltetve a tananyag, vagy ha tanulás közben magának készít rajzokat, akkor hamarabb megtanulja és megjegyzi a tanultakat.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	3	1	4	4	3	5	30	<u>20</u>	66
Vizuális	5	5	5	4	3		25	<u>22</u>	88
Mozgásos	1	2	5	5	3	3	30	<u>19</u>	63
Társas	1	5	1	3			20	<u>10</u>	50
Csend	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	3	5	3	1	2		25	<u>14</u>	56
Mechanikus	2	1	4	1			20	<u>8</u>	40

36. sz. táblázat. P. M. tanulási stílusa 2018

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 19 jelölése volt 12, kölcsönös és 7 deklarált (47. táblázat), ő a második legnépszerűbb a diákok körében, ami egy kicsit meglepő, mivel még csak egy tanéve, hogy együtt tanulnak. A 19 jelölésben 3 ember szerepel és egy emberrel nem volt kölcsönös a kapcsolat, a 12 kölcsönös jelölést L.R. és Sz. B. kapta. A szociogramban a jobb felső sarokban található (6. ábra), ők hárman egy háromszög három csúcsa.

Kedvenc tantárgyként hármat sorolt fel, a matematikát, mert „szeretek számolni”, a rajzot, mert „szeretek rajzolni” és az informatikát, mert „sok érdekes dolgot csinálunk”. Nem kedvelt tantárgyként szintén többet írt, nem szereti a magyart, mert „nehezen tudok helyesen írni” és az Ukrajna történelmét, mert „nehezen értem meg a dolgokat”.

Állítások száma	I. oszlop	II. oszlop	III. oszlop	IV. oszlop
(a) válaszok száma	5	7	4	6
(b) válaszok száma	3	7	5	2
(a)+(b) válaszok száma	5+3=8	7+7=14	4+5=9	6+2=8

37. sz. táblázat. P. M. hajlam és hivatás kérdőívének eredménye

A hajlam és hivatás kérdőívben a második oszlopban a rendszer és folyamatok főcsoportban ért el átlag feletti eredményt (ő az egyetlen a csoportban, aki átlag feletti eredményt ért el, 14 pontot), az „a” és a „b” válaszok eredményei megegyeznek (7,7 pont) (37. táblázat). Ami arra utal, hogy lehet akár ügyvéd vagy titkárnő is, mert meg van benne az, hogy jól bánik a szavakkal és lehet akár programozó is, mert ugyanúgy érdeklődik a tények, ezen belül is a számszerű adatok iránt. A szociogram alapján (6. ábra) azt mondanám, hogy inkább ahhoz a szakmákhoz van hajlama, ahol emberekkel kell foglalkozni, ilyen az ügyvéd.

V. D (fiú) tanulási stílus eredményei alapján legkönnyebben a csend és a mechanikus stílusokban szeret tanulni, mivel mindkét stílusnál 80% -os eredményt ért el (38. táblázat), az egyik nem zárja ki a másikat, mivel csendben a legkönnyebb megtanulni, vagyis szóról szóra „bemagolni” a házi feladatot. Érdekes viszont, hogy a tavalyi eredményekben nem ezek a stílusok érték el a legmagasabb százalékokat, hanem az impulzív (76%) (39. táblázat), majd ezt követte az auditív és mozgásos stílus 66,7%-ban és a csendes tanulási stílus a legkevesebb értéket érte el, 45% (39. táblázat).

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	3	1	5	4	5	1	30	<u>19</u>	63
Vizuális	5	3	1	1	4		25	<u>14</u>	56
Mozgásos	3	4	3	2	2	4	30	<u>18</u>	60
Társas	1	1	4	5			20	<u>11</u>	55
Csend	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
Impulzív	2	4	1	3	3		25	<u>13</u>	52
Mechanikus	5	3	4	4			20	<u>16</u>	80

38. sz. táblázat. V. D. tanulási stílusa 2018

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	3	4	5	3	4	1	30	<u>20</u>	66.7
Vizuális	1	3	4	4	3		25	<u>15</u>	60
Mozgásos	1	3	4	3	5	4	30	<u>20</u>	66.7
Társas	4	1	5	1			20	<u>11</u>	55
Csend	3	2	1	3			20	<u>9</u>	45
Impulzív	5	2	4	5	3		25	<u>19</u>	76
Mechanikus	1	5	5	1			20	<u>12</u>	60

39. sz. táblázat. V. D. tanulási stílusa 2017

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 15 jelölése volt, ebből 3 kölcsönös és 12 deklarált kapcsolat (47. táblázat). Érdekes, hogy 3 kölcsönös kapcsolat két lánnyal van: A. A és Sz. B. és egy fiúval sincs kölcsönös kapcsolata, viszont deklarált már van. A szociogramban középen Sz. B. alatt helyezkedik el (6. ábra). Az eredményeket figyelembe véve nem lehet társasági embernek nevezni, ezért ez alátámasztja a tanulási stílus eredményét. Kedvenc tantárgya a torna, mert „lehet kötélre mászni és focizni”, nem kedvelt tantárgy a magyar nyelv, mert „sokat kell írni és nehezek a feladatok”.

Állítások száma	I. oszlop	II. oszlop	III. oszlop	IV. oszlop
(a) válaszok száma	2	6	1	5
(b) válaszok száma	6	4	3	6

(a)+(b) válaszok száma	2+6=8	6+4=10	1+3=4	5+6=11
------------------------	-------	--------	-------	--------

40. sz. táblázat. V. D. hajlam és hivatás kérdőívének eredménye

A hajlam és hivatás kérdőív eredményében a negyedik oszlopban a tudomány, technika főcsoportban ért el átlagos eredményt (11 pont) a „b” válaszai voltak többségben (6 pont) (40. táblázat). V. D.-hez közelebb áll a gyakorlat, az alkalmazott kutatások elképzelése, megvalósítása a tudomány és technika területén a mezőgazdaságtól egészen az űrhajózásig. Véleményem szerint a tanulási stílusa nem igazolja ezt a feltevést mivel, hogy szereti pontról pontra megtanulni a leckét, ezekhez hivatásokhoz pedig szükséges a megfelelő elképzelések önállósága, ahhoz hogy valami újat, egyedit találjon fel.

Sz. B. (lány) tanulási stílusát figyelembe véve számára a legalkalmasabb a vizuális tanulás 92%-ban. Ezt követi az auditív és a csend tanulási stílusok 90 %-ban (41. táblázat). Az auditív és a csendes tanulási stílusok kiegészítik egymást, azért, mert míg fennhangon tanul előnyös a csend, mert akkor csak a megtanulandó házira tud koncentrálni.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	4	4	5	4	5	30	<u>27</u>	90
Vizuális	5	4	5	4	5		25	<u>23</u>	92
Mozgásos	1	5	3	5	4	4	30	<u>22</u>	73
Társas	2	4	4	1			20	<u>11</u>	55
Csend	5	5	5	3			20	<u>18</u>	90
Impulzív	1	1	2	2	3		25	<u>9</u>	36
Mechanikus	2	4	5	4			20	<u>15</u>	75

41. sz. táblázat. Sz. B. tanulási stílusa 2018

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 31 jelölése volt, 21 kölcsönös kapcsolata és 10 deklarált, azaz viszonzatlan (47. táblázat). Sz. B. a legnépszerűbb a csoportban, a szociogramban középen helyezkedik el (6. ábra). A tanulási stílus eredményét és a szociogramot is figyelembe véve arra a következtetésre jutottam, hogy Sz. B. inkább társas lény, a csend pedig néha a tanuláshoz szükséges. Megvizsgálva a szociogramot, csak egy embernek nincsen vele kapcsolata (kivéve persze azt a két személyt, akik elhatárolódnak a szociogramtól, nem kapcsolódva senkihez sem), az a személy pedig D. M.

Kedvenc tantárgya a rajz, mert „NAGYON szeretek és tudok rajzolni” (bár ezen kívül megnevezett még kilenc tantárgyat), nem kedvelt tantárgy az ukrán irodalom, mert „nem értem” és az ének, mert „nem tudok énekelni”.

Állítások száma	I. oszlop	II. oszlop	III. oszlop	IV. oszlop
(a) válaszok száma	4	4	4	6
(b) válaszok száma	6	3	7	1
(a)+(b) válaszok száma	4+6=10	4+3=7	4+7=11	6+1=7

42. sz. táblázat. Sz. B. hajlam és hivatás kérdőívének eredménye

A hajlam és hivatás kérdőívben a következő eredményeket kaptam: a harmadik oszlop kommunikáció és művészet főcsoportban ért el átlagos eredményt (11 pont), ebből a „b” válaszok voltak többségben (7 pont) (42. táblázat). Ennek értelmében Sz. R. nagyobb mértékben a látvány és tervezés, a művészetek felé mutat hajlamokat, neki megfelelő szakma, ahol jó eredményeket tudna elérni és szeretné is, például az építész, a divat-, a jelmez-, a kirakat- stb. tervező, a fotóművész, a grafikus hivatása, vagy az ehhez hasonló. Minden megtalálható benne, hogy ezek közül a szakmák közül bármelyikben jó eredményt érjen el. Ezt bizonyítja a tanulási stílusban elért három legmagosabb eredmény is, mivel fontos, hogy el tudja képzelni a megtervezésre váró ruhát, le tudja rajzolni, majd végül fontos, hogy a megfelelő legyen a társas kapcsolata is, mivel többféle emberrel lehet dolga a munkája során.

A.A. (lány) a tanulási stílusok közül két stílusban is egyforma eredményt ért el, 86%-ot az auditív és a mozgásos tanulási stílusok esetében is (43. táblázat), a két stílus nem zárja ki, hanem ki is egészíthetik egymást. Mivel miközben hangosan tanul, végezhet különböző mozdulatokat a hatékonyabb tanulás eléréséhez.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	5	5	5	1	5	30	<u>26</u>	86
Vizuális	5	5	1	5	5		25	<u>21</u>	84
Mozgásos	5	1	5	5	5	5	30	<u>26</u>	86
Társas	1	5	1	1			20	<u>8</u>	40
Csend	1	1	1	1			20	<u>4</u>	20
Impulzív	1	5	1	5	5		25	<u>17</u>	68

Mechanikus	1	5	5	5			20	<u>16</u>	80
------------	---	---	---	---	--	--	-----------	------------------	----

43. sz. táblázat. A. A. tanulási stílusa 2018

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 19 jelölése volt A. A.-nak, ebből 10 deklarált és 9 kölcsönös kapcsolat (47. táblázat). Ő a harmadik legnépszerűbb a csoportban, ami igen meglepő azt figyelembe véve, hogy a tanulási stílusoknál a társas stílus az utolsó előtti helyett kapta meg 40%-kal (43. táblázat). Viszont a két legelőnyösebb stílusok nem cáfolják meg a szociogram eredményét (6. ábra), mivel hogy mind az auditív, mind a mozgásos tanulás végezhető párban vagy akár csoportosan is. A szociogramban D. M. felett található, neki és Sz. B. van a legtöbb emberrel kapcsolata (4 ember) (6. ábra). Kedvenc tantárgya a munka, mert „kedves a tanárunk és szeretek kézművesedni és új, kézzel fogható tárgyakat készíteni”, nem kedvelt tantárgy az irodalom, mert „sokszor kiabálnak, és nehéz szabályokat adnak fel”.

Állítások száma	I. oszlop	II. oszlop	III. oszlop	IV. oszlop
(a) válaszok száma	3	4	5	6
(b) válaszok száma	3	1	7	5
(a)+(b) válaszok száma	3+3=6	4+1=5	5+7= 12	6+5=11

44. sz. táblázat. A. A. hajlam és hivatás kérdőívének eredménye

A hajlam és hivatás kérdőívben, a harmadik oszlopban a kommunikáció és művészet főcsoportban ért el átlagos eredményt (12 pont), ahol a „b” válaszok dominálnak (7 pont) (44. táblázat), amiből arra lehet következtetni, hogy A. A. leginkább a tervezés és a látványhivatások iránt érdeklődik, ilyen például a kirakattervezés vagy a grafikus hivatás. A tanulási stílusából arra következtetnek, hogy számára megfelelő munka lehet a kirakat tervezés, mert fontos számára a vizuális (84%-ban (43. táblázat)) elképzelés, (mint megtudtuk a tanulási stílusából), valamint a mozgás, ami elkerülhetetlen feltételezésem szerint például egy kirakat tervezésének a megvalósításában, és nincsen ellenére a társas kapcsolatoknak.

K. J. (fiú) számára a legmegfelelőbb tanulási stílus a vizuális stílus 92 % -ban, (45. táblázat) könnyebb számára, ha a tanár a magyarázatát képekkel, rajzokkal vagy ábrákkal támasztja alá, vagy ő maga készíti el ezeket tanulás közben, mert így könnyebben megjegyzi. Ezt követi a csend tanulási stílus 90%-ban (45. táblázat), előnyösebb számára, ha a tanulás csendes környezetben valósul meg.

Skálák							Maximum eredmény	<u>Saját eredmény</u>	%
Auditív	5	4	5	4	4	4	30	<u>26</u>	86
Vizuális	5	5	4	5	4		25	<u>23</u>	92
Mozgásos	4	2	4	5	5	4	30	<u>24</u>	80
Társas	4	1	5	2			20	<u>12</u>	60
Csend	4	4	5	5			20	<u>18</u>	90
Impulzív	5	5	2	5	4		25	<u>21</u>	84
Mechanikus	1	1	2	2			20	<u>6</u>	30

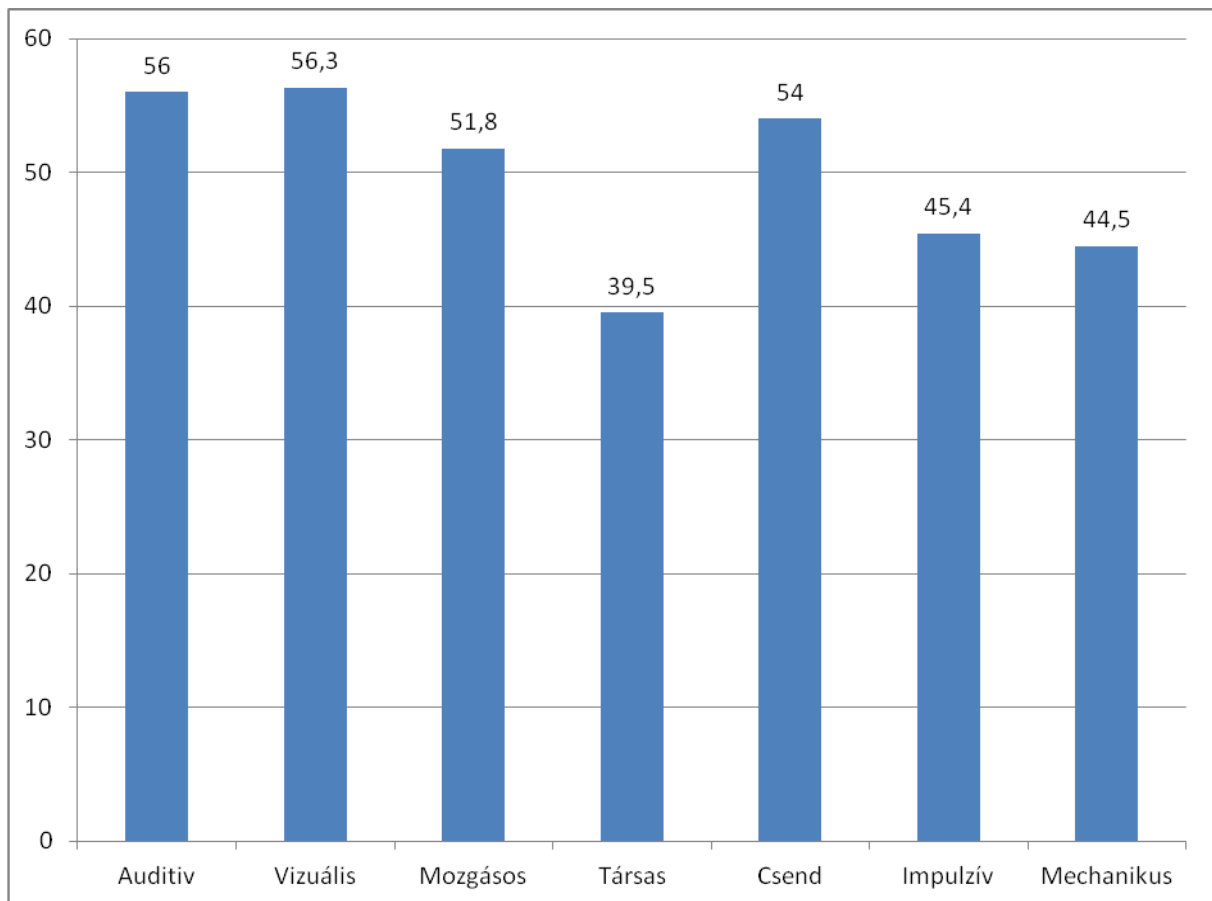
45. sz. táblázat. K. J. tanulási stílusa 2018

A szociometriai kölcsönösségi táblázatban összesen 29 jelölése volt és mind a 29 jelölés deklarált, vagyis viszonzatlan (47. táblázat). A szociogramban elhatárolódik a csoporttársaitól és egyedül található a jobb alsó sarokban (6. ábra). Ez viszont alátámasztja azt, hogy a csendes tanulási stílus tényleg hasznos lehet a számára. Kedvenc tantárgya a torna, nem indokolta meg, hogy miért szereti, nem kedvelt tantárgy a magyar nyelv és irodalom, szintén nem indokolta meg választását.

Állítások száma	I. oszlop	II. oszlop	III. oszlop	IV. oszlop
(a) válaszok száma	4	5	5	4
(b) válaszok száma	4	5	2	5
(a)+(b) válaszok száma	4+4=8	5+5=10	5+2=7	5+6=9

46. sz. táblázat. K. J. hajlam és hivatás kérdőívének eredménye

A hajlam és hivatás kérdőív szerint a második oszlop, rendszerek és folyamatok főcsoportban (46. táblázat) ért el átlagos eredményt (10 pont) mind az „a” és „b” válaszainak az eredményei megegyeznek (5,5 pont) ebből következik, hogy K. J. mind a két szakmában meg találná a helyét és tudna érvényesülni, ilyen szakma például a hivatalnok, ahol fontos, hogy tudjon megfelelően kommunikálni másokkal, vagy egy számítógéppel dolgozó, aki inkább belemerül a számszerű adatok halmazába. A tanulási stílusát és a társas kapcsolatait figyelembe véve inkább az utóbbi lenne számára alkalmasabb, ahol nem kell emberekkel kapcsolatot létesítenie, ahhoz, hogy megfelelően elvégezze a munkáját.

5. ábra Az 5. osztályos tanulási stílusok eredményei %-ban

Az 5. ábra alapján elmondható, hogy az 5. osztályos tanulók számára a vizuális, az auditív és csendes tanulási stílusok a legelőnyösebb, természetesen itt csak azokra a diákokra gondolok, akik kitöltötték a kérdőíveket. Akkor tehetné a tanár a legkönnyebbé és előnyösebbé a tanulást a diákok számára, ha az oktatás folyamata során sok szemléltetőt használna (legyen az kép, táblázat vagy akár diagram), a képek mellett többféleképpen is magyarázna, a begyakorlás során pedig egyéni feladattal mélyítené el az új tananyagot.

Szociometria

Kölcsönösségi táblázat

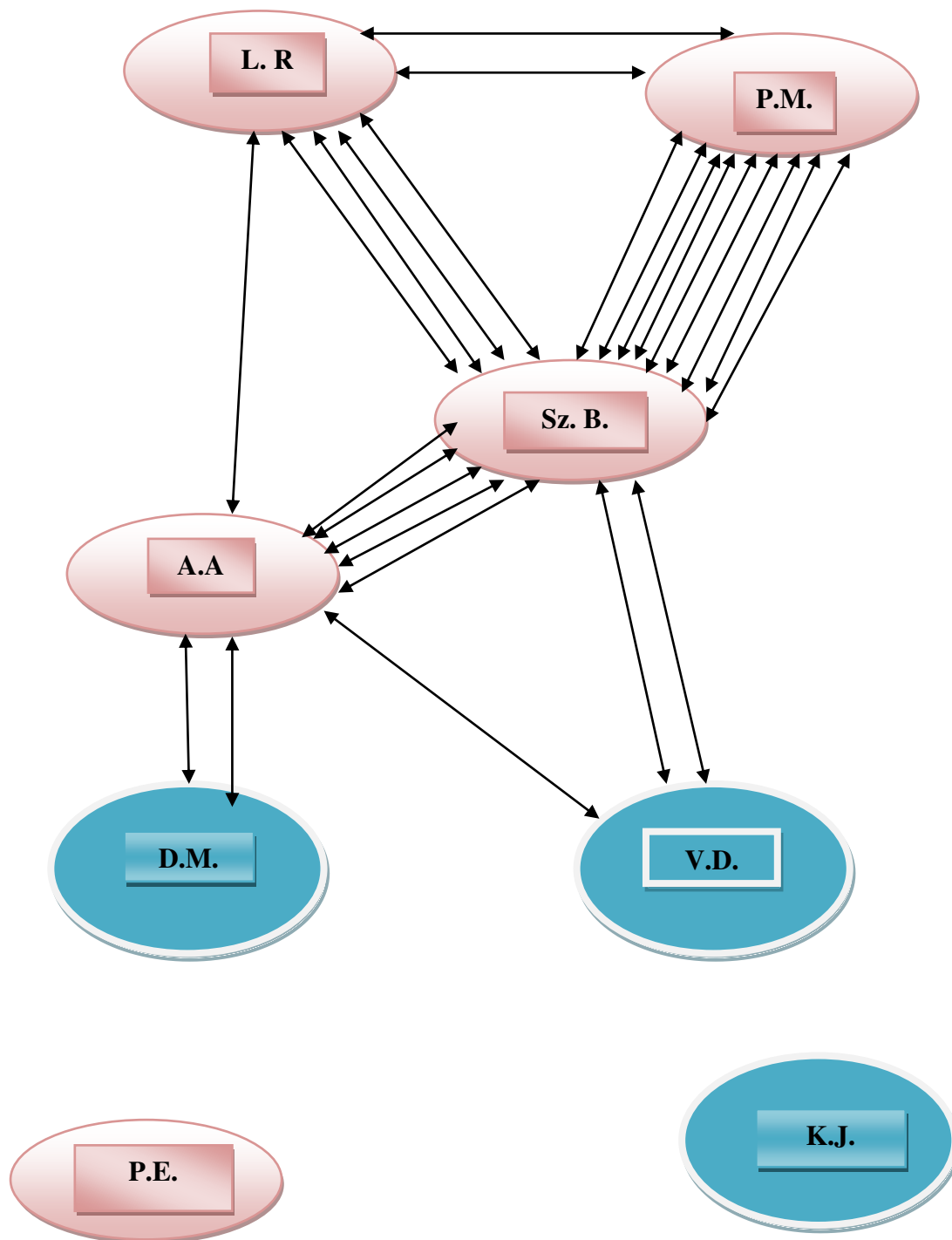
5. osztály

L.R.		1	2,4,6,7,8,10,12,14,16	2,6,7,10			3,6,11,18	7	12x	7x	19
P.E.			2,7,14 17	2,3,4,6,7,8,10,12,14,16,17			1,11		17x	-	17
SZ.B	2,3,6,8,10,11,17			1,2,3,6,7,8,10,11,12,14,17	8,14		2,6,7,10,11,14,16,17,18	3,7	10x	21x	31
P.M.	2,6,8,14		1,2,3,4,6,7,8,10,11,12,14,16				11,16,18		7x	12x	19
D.M.	7	3,14,17	6,7,11	1,4,7,8			2,4,10,12,16		14x	2x	16
K.J.	6,11		1,6,7	1,3,6,7,8	2,10,12,14,16,17		1,3,7,8,11,16,17	2,10,12,14,16,17	29x	-	29
A.A.	2,6,8		3,7,11,14,16,17	1,2,3,7,14,17	2,4			1,4	11x	8x	19
V.D.	8		3,7,11,16	1,17	2,10,12,17	4	1,16,17		12x	3x	15

47. sz. táblázat. Az 5. osztályos tanulók szociometriai kölcsönösségi táblázata

A kölcsönös kapcsolatokat a táblázaton belül dőlt fekete számmal jelöltem, a jelöletlen számok magától értetődően a deklarált kapcsolatokat mutatják.

Szociogram

6. ábra. A 4. osztályos tanulók szociogramja

III.4. Következtetések megfogalmazása

Mivel a felmérés nem reprezentatív, mindenekelőtt hangsúlyoznám, hogy az eredményekből levont következtetések csak azokra a gyerekekre és összességében azokra az osztályokra vonatkoznak, akik a mérésben részt vettek.

A kérdőívek értékelése alapján megállapítható, hogy személyenként mindenkinek egyedi a tanulási stílusa, ez összességében az osztálytanulási jellemzőit is befolyásolja. A harmadik osztályban tanulókra összességében legjellemzőbb a vizuális tanulási forma, egyénekenként viszont a vizuális mellett leggyakrabban a mechanikus, társas, csendes tanulási formák váltják egymást. Érdekes tény ugyanakkor, hogy ebbe az osztályba jár egy ikerpár, valamint két testvér egy év korkülönbséggel, akik nem vagy csak egyszer jelölték be testvérüket a szociometriai kérdőívben, és ezek a jelölések is viszonzatlanok maradtak. Ennek okára a mérés során nem derült fény.

A 4. osztályra leginkább a csendes és a mechanikus tanulási formák jellemzőek. Érdekesége az idei mérésnek, hogy ezek a tanulási stílusok a múlt évben az utolsó és utolsó előtti helyen álltak. A 2017-es évben a vizuális tanulási stílusé volt a vezető szerep. A meglehetősen nagy különbség láttán lehetséges magyarázatként fogalmazódik meg, hogy az osztályba visszatért szülési szabadságáról a régi tanár és a tanár személyében bekövetkező változások, valamint az általa használt oktatási módszerek, a tanári elvárások is befolyásolták a tanulók válaszait.

Jellemző volt a 4. osztályban, hogy a szociometriai mérés eredményei által nagy népszerűségnek örvendő tanulók egyéni tanulási stílusában is jelentős helye van a társas tanulási formában, tehát nemcsak népszerűek ezek a gyerekek, de jól tudnak csoportban tanulni. A mechanikus tanulási forma viszont azoknál volt jellemzőbb, ahol a kölcsönös kapcsolatok száma kevés, vagy teljesen kiközösíti a tanulót a csoport. Párhuzamot vonhatunk a szociogram és az önértékelési kérdőív T-skálája (társas skála) között is, átlagosan azok a diákok, akik magas vagy 100%-os eredményt értek el, azoknak van a legtöbb kölcsönös kapcsolatuk, tehát nekik a szociális kompetenciáik is erősebbek. Kivételként említhető B.R., aki 100% -os eredményt ért el az önértékelési kérdőív társas skálájában, a szociogramban mégis egyedül szerepel, a csoporttól elhatárolódva.

A mérések összesített eredményei egyes esetekben alátámasztják a tanulók jövőbeli elképzeléseit, más esetekben viszont nem. Feltételezhetően ez annak köszönhető, hogy ebben az életkorban még sok gyereknek nincs reális elképzelése a jövőt illetően.

Az 5. osztályban tanulók tanulási formái sokat változtak mind egyénekenként, mind csoportosan is. Ennek az lehet az oka, hogy a megszokott környezetükből egy új környezetbe csöppentek, valamint ismeretlen tanárok kezdték el őket tanítani, feltehetően különböző tanítási módszerekkel. Ezt a feltevésemet nem tudom 100%-osan alátámasztani, mivel a tanulónak a fele csak ezen az éven töltötte ki a kérdőívet, így nem tudom összehasonlítani a 4. osztályos eredményekkel. Átlagosan a mostani felmérés adatai szerint a vizuális stílus kapta a legmagasabb eredményt (5. ábra), tavaly viszont ez a stílus volt a legutolsó, az első helyen az auditív stílus szerepelt. Ennek egyik lehetséges oka, hogy az alsós tanáruk meglehetősen sokat alkalmazta a magyarázat módszerét, míg a felsőben – a tanárok és tárgyak változatosságának köszönhetően – több olyan órát látnak a diákok, ahol többféle szemléltetés is megvalósul.

A csendes tanulási forma az osztály átlagát illetően mind a két évben a harmadik helyre került. E szerint fontos szerepet kap a tanulók körében a csend, mint tanulási stílus, megfigyelhető továbbá, hogy akinél a csendes és mechanikus stílus egymáshoz közeli értékeket ért el, azoknál a tanulóknál jellemzően kevés kölcsönös kapcsolat van (például V.D. esetében 80%-ot kapott mind a két stílus és csak három kölcsönös kapcsolata van). Bár messzemenő következtetés nem vonható le a kisszámú adat alapján, viszont ebben az osztályban összefüggés mutatható ki a tanulási stílus és a társas kapcsolatok között, vagyis hatással vannak egymásra. Kapcsolatot figyelhető meg továbbá a már említett eredmények, valamint a hajlam és hivatásorientálódás között is, igaz, nem minden esetben támasztották alá egymást az adatok. Pl. azoknál a diákoknál, ahol magas eredményt ért el a vizuális és a társas tanulási forma, ennek megfelelő hivatásválasztás volt a jellemző.

Összegzésként elmondható, hogy mind a három osztályra átlagosan a vizuális, az auditív, a csendes és a mechanikus tanulási stílusok a legjellemzőbbek, ezek az eredmények váltakoznak egyénekenként, hol magasabb, hol pedig alacsonyabb százalékban. Valamint az is elmondható, hogy összefüggéseket lehet felfedezni a tanulók tanulási stílusa és társas kapcsolatai között. Az eredmények kiértékelése közben pedig az is bebizonyosodott, hogy ezeket az összefüggéseket kapcsolatba lehet hozni a tanulók jövőbeli elképzeléseivel, valamint munkájukkal.

Összegzés

Szakedolgozatom témájának feldolgozását a szakirodalom tanulmányozásával kezdtem. Munkám megírásakor többek között Bernáth László – N. Kollár Katalin – Németh Lilla, Szitó Imre, Lukács István munkáira támaszkodtam, elsősorban az ő fogalom-meghatározásait használtam, valamint a Szitó Imre, Kósáné Ormai Vera, Porkolábné Balogh Katalin és Ritoók Pálné, Bánki M. Csaba és Flamm Zsuzsa, Harsányi István, Kozéki Béla által kidolgozott kérdőívekre támaszkodtam.

Munkám elején feltételeztem, hogy a tanulók egyéni tanulási stílusának megismerése hatékonyabbá teheti az oktatást, egyrészt segít a pedagógusnak a megfelelő módszerek megválasztásában, másrészt eredményesebbé teheti a tanuló tanulási folyamatát és ezáltal a tanulóknál a tanulás iránti pozitív attitűd fenntarthatóvá válik.

Feltételeztem továbbá, hogy a tanulási stílus és a társas kapcsolatok között kimutatható összefüggés, valamint azt is, hogy a tanulás jellemző formái befolyásolják a tanulók érdeklődését és hosszú távon a pályaválasztásukra is hatással lehet.

Dolgozatom gyakorlati részében ezekre a kérdésekre kerestem a válaszokat. A kérdőíveket a Dédai Iskolában töltöttem ki. A 3. osztályban a tanulási stílus mérése mellett szociometriai mérést is végeztem. A 4. osztályban ezek a mérések kiegészültek a jövőkép és hozzá tartozó önértékelési kérdőív kitöltésével. Az 5. osztályban mindezeket túl vizsgáltam a hajlam és hivatás összefüggéseit a tanulási formákkal. Összehasonlító elemzést végeztem egyúttal a tanulók tavalyi és idei évi eredményei között.

A kérdőívek kiértékelése eredményeként megállapítható, hogy a múlt évi eredményekhez képest változások figyelhetők meg az egyéni tanulási stílusok tekintetében. Ennek többféle oka is lehetséges, előfordulhat, hogy a gyerekek egy évvel korábban és első alkalommal töltve a kérdőívet, nem értették meg teljesen annak lényegét, előfordulhattak szövegértési problémák is. Lehetséges ok lehet a pedagógus személyében történő változás is, hisz a pedagógus által előnyben részesített módszerek befolyásolhatják a tanulók válaszait. Mindezek alátámasztására további vizsgálatok szükségesek. Összességében azonban elmondható, hogy a vizuális, auditív stílus elsődlegessége figyelhető meg, illetve jellemző még a mechanikus tanulási forma is.

Azt a feltevésemet, hogy a társas kapcsolatok összefüggést mutatnának a csendes tanulási formával a kutatás során nem sikerült alátámasztani.

Azokban az osztályokban, melyekben a hajlam és hivatás kérdőívet töltötték a gyerekek, mutatható ki összefüggés a tanulási stílus, a jövőkép, a hajlam és hivatás között, viszont ezek alátámasztása szintén további kutatásokat igényel.

Fentiek ismeretében elmondható, hogy a tanulási stílusok ismerete és a tanulók egyéni tanulási formáinak megismerése minden pedagógus számára fontos. Ezek figyelembevételével eredményesebbé tehető a tanulási folyamat, a pedagógus és tanuló számára is pozitív élménnyé válik az oktatás, ugyanakkor tudatos odafigyeléssel a diákok reális énképet, jövőképét is formálhatjuk és pályaválasztásukra is hatással lehetünk.

Felhasznált irodalom

Balogh László, 2000. Tanulási stratégiák és stílusok, a fejlesztés pszichológiai alapjai. Kossuth Egyetemi Kiadó. Debrecen.

Balogh László, 1995. Tanulási stratégiák és stílusok, a fejlesztés pszichológiai alapjai. Debrecen.

Bánki M. Csaba és Flamm Zsuzsa (szerk.) 1992. Agyteszt 2. Biográf Kiadó. 92-99. o.

Bernáth László – N. Kollár Katalin – Németh Lilla, 2015. A tanulási stílusok mérése. In: Iskolapszichológia Füzetek 36. sz. Budapest.

Bernáth László, N. Kollár Katalin, 2013: A tanulási stílusmérése. Magyar Pszichológiai Társaság XXII. Országos Tudományos Nagygyűlés. Budapest, 2013. 06. 05–2013. 06. 07.

Harsányi István. 1971. A tanulók megismerése. Tankönyvkiadó, Budapest. 60-61. o.

Kozéki Béla. 1984. Személyiségfejlesztés az iskolában. Békés megyei Pedagógiai Intézet. 233-253. o.

Kósáné Ormai Vera, Porkolábné Balogh Katalin és Ritoók Pálné. 1984. Nevelés lélektani vizsgálatok. Tankönyvkiadó, Budapest. 268-272. o., 284-286. o.

Falus Iván (szerk.), 1998. Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti tankönyvkiadó, Budapest.

Lukács István, 2006. Tanulási stratégia és tanulási stílus. In: Nahalka István (szerk.): Hatékony tanulás. Bölcsész Konzorcium. Budapest.

Mező Ferenc, 2004. A tanulás stratégiája. Pedellus Novitas Kft., Debrecen.

Mérei Ferenc. Közösségek rejtett hálózata. 1971. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest. 402 o.

N. Kollár Katalin, Bernáth László, 2015: Tanulási stílus kérdőív – a Szitó-féle kérdőív továbbfejlesztése. A Magyar Pszichológiai Társaság XXIV. Országos Tudományos Nagygyűlése, Eger, 2015. 05. 28–30.

Oroszlány Péter, 1999. A tanulás tanítása. AKG Kiadó, Budapest.

Peck, D., Whitlow, D., 1983.: Személyiségelméletek. Gondolat, Budapest.

Szitó Imre. 1987. A tanulási stratégiák fejlesztése. In: Iskolapszichológiai füzetek,
2.sz.

Висновки

Роботу над курсової роботи я розпочала вивчаючи літературу. Коли я писала свою роботу, я покладалася на твори Ласло Берна - Каталіна Коллара - Ліли Немет, Імре Сіто, Іштвана Лукача, перш за все використовуючи їхні визначення, і Імре Сіто, Віру Косане Ормай, Порколабне Балог та Ріток Пальне Банкі М. Я спиралася на анкети, розроблені Чобо та Жужа Фламм, Іштван Харсани, Бела Козекі.

На початку своєї роботи я припускала, що пізнання індивідуального стилю навчання учнів може зробити освіту більш ефективною, з одного боку допомагаючи вчителю вибирати правильні методи, а з іншого боку, зробити процес навчання учня більш ефективним і тим самим зробити позитивне ставлення до навчання стійким у школярів.

Я також припустила, що існує взаємозв'язок між стилем навчання і соціальними відносинами, а також типовими формами навчання, які впливають на інтерес учнів і можуть впливати на вибір кар'єри.

У практичній частині моєї роботи я шукала відповіді на ці питання. Анкети були заповнені в ЗОШ I-II ступенів с.Дийда. У 3 класі, крім вимірювання стилю навчання, я також виконував соціометричні вимірювання. У 4-му класі ці вимірювання були завершені шляхом заповнення анкетів про бачення свого майбутнього та анкети для самооцінки. У 5 класі я також вивчала зв'язок між схильністю і покликанням до форм навчання. Я також зробила порівняльний аналіз результатів минулого року та цього року.

Під час оцінки анкет я дізналася, що результати минулого року дещо відрізняються. Прикладом цього є те, що, за результатами минулого року, більшість учнів 5-го класу мали слуховий стиль, але цього року вони вже візуальні. Такі зміни помітні і в 4-му класі, в минулому році клас був слуховим стилем, і, згідно з поточними вимірами, результат був лише на останньому місці і першим став стиль мовчання. При порівнянні анкет я також виявила, що деякі соціальні відносини були спростовані деякими учнями, а в інший час вони підтримували результат стилю навчання. Я також помітила, що ці результати пов'язані з їхньою майбутньою професією.

У світлі вищесказаного можна сказати, що знання стилів навчання та пізнання індивідуальних форм навчання кожного учня є важливим для всіх вчителів. Маючи це на увазі, процес навчання може бути більш ефективним, освіта стає позитивним досвідом як для вчителя, так і для

учнів, і в той же час ми можемо формувати реалістичний образ і в майбутнє впливати на їх вибір.

Melléklet

Név: _____

Osztály: _____

1= nem jellemző rád

2= inkább nem jellemző, mint igen

3= talán igen, talán nem

4= inkább igen, mint nem

5= igen jellemző rád

Tanulási stílus

1. Ha látom és hallom is a megtanulandó szöveget, nagyon könnyen megjegyzem.	5	4	3	2	1
2. Hangosan szoktam elolvasni a szöveget, amikor felkészülök.	5	4	3	2	1
3. Szívesebben tanulok az osztálytársammal vagy a barátommal, mint egyedül.	5	4	3	2	1
4. Nagyon hasznos számomra, ha a tanár ábrákat mutat be a táblán vagy az írásvetítőn, amikor magyaráz.	5	4	3	2	1
5. Ha ábrát készítek, jobban megértem a leckét, mintha csak olvasom.	5	4	3	2	1
6. Jól tudok úgy tanulni, ha csupán némán olvasva átveszem a leckét.	5	4	3	2	1
7. Szívesebben töltöm az időmet rajzolással, festéssel, mint sportolással vagy testmozgást igénylő játékkal.	5	4	3	2	1
8. Gyakran előfordul, hogy szóban elismétlem, "felmondom" magamnak a leckét.	5	4	3	2	1
9. Ha leírom magamnak azt a szöveget, meg kell tanulnom, akkor könnyebben megjegyzem, mintha csak látom vagy hallom.	5	4	3	2	1
10. Nem szeretem azokat a feladatokat, amelyeken					

törnöm kell a fejem.	5	4	3	2	1
11.Nyugtalanít, ha tanulás közben csend van körülöttem.	5	4	3	2	1
12.Jobban kedvelem azokat a feladatokat, ahol kézzel fogható tárgyakkal kell foglalkozni, mint ahol csak rajzok, ábrák vagy szövegek vannak.	5	4	3	2	1
13.Jobban megy nekem az olyan feladat, ahol valamilyen mozdulatot kell megtanulnom, mint ahol szöveget kell megértenem.	5	4	3	2	1
14.Jobb, ha a tanár magyarázatát meghallgatom, mintha a könyvből kellene megtanulni az anyagot.	5	4	3	2	1
15.A szabályokat szóról szóra "bevágom".	5	4	3	2	1
16.Ha ábrát készítek magamnak, jobban megértem a leckét mintha más által készített rajzot nézegetnék.	5	4	3	2	1
17.Amikor a tanár felszólít és kérdez tőlem valamit, gyakran előbb válaszolok, minthogy át tudnám gondolni, hogy mit is mondok.	5	4	3	2	1
18.Szeretem, ha kikérdezik tőlem, amit megtanultam.	5	4	3	2	1
19.Ha vannak képek, ábrák a könyvben, könnyebb a tanulás.	5	4	3	2	1
20.Ha megbeszélem valakivel a tananyagot, akkor hamarabb megtanulom.	5	4	3	2	1
21.Teljes csendben tudok csak tanulni.	5	4	3	2	1
22.Amikor új dolgokat tanulok, jobban szeretem, ha bemutatják, mit kell csinálni, mintha szóban elmondják, mit kell tennem.	5	4	3	2	1
23.Ha valaki szóban elmondja nekem a leckét, sokkal könnyebben megértem, mintha egyszerűen csak elolvasom.	5	4	3	2	1
24.Egyedül szeretek tanulni.	5	4	3	2	1
25.Tanulás közben nagyon zavaró, ha beszélgetnek körülöttem.	5	4	3	2	1
26.Akkor tanulok könnyen, ha közben szól a rádió vagy a magnó.	5	4	3	2	1
27.Akkor vagyok biztos magamban,ha szóról szóra					

megtanulom a leckét.	5	4	3	2	1
28.Gyakran előfordul,hogy megtanulom a számtanpélda megoldását, de nem tudom elmagyarázni és bebizonyítani, hogyan jutottam el a megoldáshoz.	5	4	3	2	1
29.Szívesebben bemutatom, hogyan kell valamit csinálni, minthogy elmagyarázom.	5	4	3	2	1
30.Gyakran előfordul, hogy olyan dolgokat is megtanulok, amiket nem nagyon értek.	5	4	3	2	1
31.Amikor egy számtanpéldát megoldok, szinte minden lépést meg tudok indokolni, hogy miért tettem.	5	4	3	2	1
32.A tanár magyarázata nem sokat jelent nekem, a könyvből mindent meg tudok tanulni.	5	4	3	2	1
33.Több olyan dolgot tudok csinálni, amit nehéz lenne szavakkal elmagyarázni (játékok és szerkezetek javítása, makramé stb.)	5	4	3	2	1
34.Mozdulatokat könnyebben megjegyzek,mint képeket vagy ábrákat.	5	4	3	2	1

Név: _____

Osztály: _____

SZOCIOMETRIAI KÉRDÉSEK

1. Kinek van az osztályban a legjobb érzéke az idegen nyelv tanulásához?

2. Kik azok az osztálytársaid közül, akikkel az iskola elvégzése után is szívesen találkoznál?

3. Ki fog közületek könnyen érvényesülni az életben?

4. Ha nagy bajba jutnál, osztálytársaid közül kire számíthatnál a leginkább? (Ki segítene?)

5. Kire számíthatnál a legkevésbé?

6. Kinek van a legjobb zenei érzéke az osztályban?

7. Kik közületek a legszorgalmasabb tanulók?

8. Kit tartasz közületek a legtehetségesebbnek? Miben a legtehetségesebb?

9. Ki szerinted a legkevésbé tehetséges?

10. Kit szeretsz legjobban az osztálytársaid közül?

11. Ki a legműveltebb, legolvasottabb tanuló az osztályban?

12. Ha egy titkod volna, kinek mondanád el a legszívesebben?

13. Kinek nem mondanád el a titkodat semmiképpen sem?

14. Kik azok a gyerekek, akiket a legtöbben szeretnek az osztályban?

15. Kik azok a gyerekek, akiket az osztályban a legkevesebben szeretnek?

16. Kinek van az osztályban a legjobb érzéke a matematikához?

17. Kik azok, akiket a tanárok a legjobban szeretnek?

18. Ha valamelyik tanárotokat hosszabb időre kihívnák az óráról, ki tudná közületek a legjobban helyettesíteni?

19. Melyik a kedvenc tantárgyad? Miért?

20. Melyik tantárgyat nem szereted? Miért?

Név: _____

Osztály: _____

HAJLAM ÉS HIVATÁS

	IGAZ	NEM IGAZ
1. Mielőtt döntök valamiben, mindig figyelembe veszem mások véleményét.	a	c
2. Szeretek számadatokkal, statisztikákkal dolgozni.	c	a
3. Mindig segítek az osztálytársamnak, ha családi problémákkal küszködik.	a	c
4. Gyakran elfelejtem, hogy hová raktam a dolgaimat.	b	c
5. Nagyon nehezen tudom csak elérni, hogy mások megértsék az én álláspontomat.	c	b
6. A személyes sértéseket nem szoktam komolyan venni.	c	a
7. Gyakran szorongok új helyzetben, új társaságban.	c	b
8. Szeretek másoknak az eredményeimről, sikereimről beszélni.	c	a
9. Untatnak a hétköznapi feladatok.	b	c
10. Ha részt veszek egy versenyen, számomra nagyon fontos a győzelem.		
11. Engem könnyen meggyőz a többség véleménye.	c	b
12. Ha tehetem, a dolgokat először a magam módján igyekszem elvégezni.	c	a
13. Számomra rendkívül fontos a munkámban a siker.	b	c
14. Szeretem a nagy fizikai vagy szellemi erőfeszítést igénylő feladatokat.	b	c
15. Gyakran foglalkozom a saját érzéseimmel.	a	c
16. Ha valaki felidegesít, ezt meg szoktam mondani az illetőnek.	c	b
17. Szeretem a dolgokat rendben tartani.	a	c

18. A legtöbb dologból gyorsan le szoktam vonni a következtetést.	c	a
19. A megszokott, hagyományos megoldások a legjobbak.	a	c
20. Más emberek problémái engem nem érdekelnek.	b	c
21. Ritkán vonom kétségbe, amit mások mondanak.	c	b
22. Nem mindig készülök el a feladataimmal határidőre.	c	a
23. Szinte minden társaságban jól feltalálom és jól érzem magam.	c	b
24. Mielőtt bármibe belefogok, szeretem előre tudni a várható eredményt.		a c
25. Szeretek sietősen, szoros határidővel dolgozni, „hajtani”.	b	c
26. Élvezem az új feladatok kihívásait.	c	a
27. Érveim rendszerint meggyőzik az embereket.	c	b
28. A részletek ellenőrzése nem tartozik az erősségeim közé.	c	a
29. Számomra a tiszta és világos gondolkodás nagyon fontos.	b	c
30. Mások társaságában csak nehezen tudom magam jól kifejezni.	b	c
31. Mindig igyekszem befejezni azt, amit elkezdtem.	a	c
32. A természet szépsége gyakran egészen elbűvöl.	c	b
33. Szívesen lennék tévémbeondó.	a	c
34. Néha nehezemre esik pontosan megfogalmazni, amire gondolok.	c	a
35. Azt hiszem, jó történeteket, novellákat tudnék írni.	a	c
36. Új divatötletekhez, ruhákhoz szívesen készítenék vázlatokat.	b	c
37. Elég keveset tudok általában a művészetekről.	c	b
38. Jobban szeretek kézimunkázni vagy barkácsolni, mint olvasni.	c	a
39. Nem szoktam különösképpen megfigyelni a ruhák szabását.	c	b
40. Szeretem mások véleményét velük megvitatni.	a	c
41. Tele vagyok megvalósításra váró ötletekkel.	b	c
42. A regényeket, novellákat meglehetősen		

unalmasnak találom.	c	a
43. Nem vagyok valami találékony ember.	c	b
44. Hétköznapi, gyakorlati, „fölhöz ragadt” módon gondolkodom.	c	a
45. Szívesen kiállítanám saját rajzaimat vagy az általam készített fényképeket nyilvánosan.	b	c
46. Szívesen terveznék valami látványos, szép dolgot.	b	c
47. Vonzanak az idegen nyelvek, szívesen fordítok.	a	c
48. A szokatlan, különc emberek kifejezetten idegesítenek.	c	b
49. Hamar megtalálom mások érveiben a hibákat.	a	c
50. Szinte mindig ösztönösen, fontolgtás nélkül döntök.	c	a
51. Új ötletek kigondolása nekem könnyen szokott menni.	a	c
52. Mások meggyőzéséhez nincs igazán tehetségem.	b	c
53. Szeretem a dolgokat előre megszervezni.	c	b
54. Az elvont gondolkodás segít megoldani a problémákat.	c	a
55. Dolgok kijavítása, javíthatása nem tartozik az erősségeim közé.	c	b
56. Élvezetes olyan lehetőségekről beszélgetni, amelyek talán soha nem fognak megvalósulni.	a	c
57. Engem soha nem sértenek mások megjegyzései.	b	c
58. A dolgokat intuícióval (megérzéssel) és saját érzéseim alapján igyekszem megoldani.	c	a
59. Nem mindig csinállok végig mindent, amibe belefogok.	c	b
60. Nem törekszem az érzéseimet elleplezni, eltitkolni.	c	a
61. A gyakorlati problémákra általában könnyen találok megoldást.	b	c
62. A megszokott módszerek rendszerint a legjobb módszerek.	b	c
63. A függetlenség számomra rendkívül fontos.	a	c
64. Szeretek klasszikus irodalmat olvasni.	c	b

Név _____

Osztály _____

Önértékelés

1. Sokszor álmodozom, ábrándozom.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
2. Magabiztos vagyok.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
3. Sokszor szeretnék másvalaki lenni.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
4. Engem könnyű megszeretni.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
5. Nagyon élvezem, ha valamit együtt csinálhatok szüleimmel.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
6. Sohasem szoktam aggódni.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
7. Nehezemre esik az osztály előtt beszélni.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
8. Szeretnék fiatalabb lenni.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
9. Sok mindent megváltoztatnék magammal kapcsolatban, ha képes lennék rá.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
10. Általában könnyen tudok dönteni.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
11. Szívesen vannak velem a többiek.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
12. Otthon könnyen kijövök a sodromból.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
13. Én mindig helyesen cselekszem.	Jellemző rám	Nem jellemző rám

14. Elégedett vagyok az iskolai teljesítményemmel.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
15. Nekem kell, hogy valaki mindig megmondja, mit csináljak.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
16. Nehezen szokom meg az új dolgokat.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
17. Gyakran megbánom azt, amit teszek.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
18. Népszerű vagyok a társaim között.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
19. A szüleim tekintettel vannak érzelmeimre.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
20. Sohasem vagyok boldogtalan.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
21. Olyan jól dolgozom, amennyire csak tudok.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
22. Könnyen megadom magam, feladom az erőfeszítést.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
23. Tudok vigyázni magamra	Jellemző rám	Nem jellemző rám
24. Boldog gyerek vagyok.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
25. Szívesebben vagyok nálam kisebb gyerekekkel.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
26.	Jellemző rám	A szüleim túl sokat várnak tőlem.
27.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
ismerek	Jellemző rám	Mindenkit szeretek, akit csak
28.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
órán.	Jellemző rám	Szeretem, ha engem kérdeznek az
29.	Jellemző rám	Nem jellemző rám
		Tisztában vagyok önmagammal.

	Jellemző rám	Nem jellemző rám
30.	magamat.	Néha nehezen viselem el saját
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
31.	zavaros	Az életemben sok minden
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
32.	rám.	Az osztálytársaim hallgatnak
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
33.		Otthon senki sem figyel rám.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
34.		Engem sohasem szidnak meg.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
35.	iskolában, ahogyan szeretném.	Nem dolgozom olyan jól az
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
36.	elhatározzak valamit, s kitartsak mellette.	Képes vagyok arra, hogy
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
37.	hogyan fiú (lány) vagyok (olyan nemű, ami vagy).	Tulajdonképpen nem örülök,
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
38.	van magamról.	Meglehetősen rossz véleményem
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
39.		Nem szeretek másokkal lenni.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
40.	nem otthon élnék.	Sokszor érzem azt, jobb lenne, ha
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
41.		Sohasem vagyok bátortalan.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám

42.		Az iskolában gyakran kijövök a sodromból.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
43.		Gyakran szégyenkezem magam miatt.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
44.		Nem vagyok olyan helyes, jó külsejű, mint a többiek.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
45.		Ha valamit meg akarok mondani, azt meg is mondom.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
46.		A társaim gyakran kötekednek velem.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
47.		A szüleim megértenek engem.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
48.		Én mindig megmondom az igazat.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
49.		Sok tanár azt az érzést kelti bennem, hogy nem tudok megfelelni a követelményeknek.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
50.		Nem törődöm azzal, hogy mi történik velem.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
51.		Nekem semmi sem sikerül.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
52.		Könnyen elvesztem a fejem, mikor megszidnak.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám
53.		Másokat jobban szeretnek, mint engem.
	Jellemző rám	Nem jellemző rám

54. követelnek tőlem.
Jellemző rám
Nem jellemző rám
55. megfelelő hangot bárkivel.
Jellemző rám
Nem jellemző rám
56. iskolában.
Jellemző rám
Gyakran elcsüggedek az
Nem jellemző rám
57. zökkentenek ki nyugalomból.
Jellemző rám
A dolgok általában nem
Nem jellemző rám
58. Jellemző rám
Rám nemigen lehet számítani.
Nem jellemző rám

